Kaina 10 skatikų.

Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 2 (9) Vilnius, šeštadienis, 1929 m sausio mėn. 12 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1. Redakcija priima nuo 10 iki 12 val. Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat. **Užsienyje metams 1 doleris.** Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Nebėkime iš gimtinės.

Šiuo žygiu noriu pajudinti labai svarbų klausimą, kuris nuo senai yra be galo skaudus ir kartu jautrus. Turiu galvoje emigraciją (išeivybę) į svetimus kraštus. Kai kam šisai klausimas nėra svarbus, daug kas į jį žiūri pro pirštus. Bet tokia pažiūra yra klaidinga. Emigracijos klausimu turime susirūpinti rimtai, nes jis sudaro mums didelį pavojų.

Mes visi gerai žinome, kad prieš 50—60 metų daugelis mūsų krašto gyventojų, palikę savo tėviškes, ėmė bėgti Amerikon. Legaliai tuomet mažai kas važiavo, daugiausiai slaptai vežė mūsų žmones visokie agentai. Ta prasidėjusi emigracija tęsėsi iki Didžiojo 1914 m. Karo. Per tuos kelias dešimtis metų Šiaurės Amerikoje atsidūrė apie milijonas Lietuvos gyventojų, kurių beveik visi iki šiolei gyvena toje „laimės" šalyje ir tik vienas kitas sugrįžo į savo kraštą. Kodel taip žmonės bėgo tuomet (ir dabar) Amerikon, visiems žinoma. Mat mūsų krašte, kurį valdė ilgus metus rusai, viešpatavo vargas, didžiausias skurdas, todel neretai ir tėvaspalikęs šeimyną važiuodavo Amerikon užsidirbti dolerių.

Tuo būdu per tuos kelias dešimtis metų mūsų tauta nustojo apie milijono savo narių. Tai labai didelė skriauda tautai. Tiesa, mūsų broliai gyveną Amerikoje ir būdami turtingi nepamiršta ir mūsų, o kuriantis Nepriklausomai Lietuvai jie labai daug padėjo savo tėvynei. Tačiau mes neturime savo tarpe milijono žmonių, o tai jėga, tai galybė! Bet aišku, kad mes tos klaidos jau nepataisysime. Norėtūmėm tiktai, kad jie neišsižadėtų savo tautos, savo kalbos ir kad mūsų vargų nepamirštų.

Emigracija, vykimas į kitus kraštus, nenustojo ir dabar. Ji buvo sustojusi tik karo metu, bet jam pasibaigus, vėl mūsų krašto, varge paskendę, žmonės ėmė būriais bėgti į kitus kraštus ieškodami duonos. Štai apie dabartinę emigraciją aš ir noriu pakalbėti.

Kaip jau žinome, po karo Šiaurės Amerikos vyriausybė išleido tam tikrą parėdymą aprubežiuodama europiečių važiavimą Amerikon. Kitaip sakant, Amerika įvedė „kvotą", paskirdama iš kiekvienos valstybės tam tikrą žmonių skaičių ir virš to skaičiaus nebejsileidžia nė vieno asmens. Tada mestasi į kitus kraštus. Pradėta važiuoti į Pietų Amerikos valstybes: į Argentiną, Braziliją, Peru, Čili ir t. t. Beto paskutiniais metais daugelis mūsų jaunimo, ypač berniukų, vyksta Prancūzijon ieškoti darbo, geresnės duonos, laimės. Žiūrint į tą emigraciją, lietuviui skaudu darosi. Kodel? Todel, kad tautinis lietuvių gaivalas šiame krašte mažėja, nejučiomis tirpsta.

Jau dabar dažnai sodžiuose pasitaiko žmonių, kurie per pusę kainos parduoda savo žemę ir už gautus pinigus važiuoja į minėtus kraštus. Kas tą mūsų žemelę perka? Tik ne lietuviai: perka ją vokiečiai, lenkai, rusai. Reiškia savo žemę, bočių krauju aplaistytą, ilgus amžius apgintą ir mylėtą, lengva sąžine atiduodame svetimiems, visokiems atėjūnams, o patys bėgame iš savo gimtinės dažniausiai nežinodami kur.

Pasakys čia man skaitytojai, kad šiame krašte vargas, skurdas, maža žemės, nėra iš ko gyventi ir todel reikia važiuoti kur kitur. Bet aš į tai atsakysiu, kad niekur kepti karveliai į burną nelekia, visur reikia dirbti, dirbti su prakaitu, ir branginti kiekvienas uždirbtas skatikas, jis taupyti. O mes darbo tik tuomet išmokstame, kai esame kieno nors priežiūroje, kai noroms nenoroms reikia dirbti. Bet patys imtis darbo nevisuomet mėgstame ir gal dažniausiai delto taip skurstame ir bėgame už jūrų marių. Tik ar kiekvienas laimę ten atranda? Galima drąsiai atsakyti, kad ne. Gaunamos žinios iš Brazilijos, Argentinos, Prancūzijos ir iš kitur yra baisios. Nuvažiavę tuosna kraštuosna žmonės kruvinomis ašaromis verkia paliktos gimtinės, norėtų sugrįžti, bet neturi kur ir neturi už ką. Turtus išvažiuodami pardavė, nuvažiavę tenai neuždirbo ir skursta, skurs amžinai, o tuo tarpu čia, jų tėviškėj, svetimi žemę dirba.

Tat sustokime ir rimtai pagalvokime, ar protingai darome taip lengvamaniškai palikdami savo gimtinės? Be abejo, kad blogai. Juk dabar yra mokslo ir kultūros laikai. Gerinkime mūsų žemę, skirstykimės viensėdžiais, veiskime sodus, bitynus, mokykimės amatų, profesijos, stengkimės, kad kiekvienas mūsų turėtų užsiėmimą. Vienas tebūna siuvėjas, antras daržininkas, trečias batsiuvis, stalius, kalvis ir t.t... Kodel gi mes viską duodame daryti žydams ir kitiems svetimiems žmonėms, kodel patys nesimokome amatų, kodel nesirūpiname žemės pagerinimu, apšvieta? Ir jeigu tuos svarbius dalykus, kaip švietimas, žemės gerinimas ir amatų mokymasis, suprasime ir įvertinsime, tai visuomet turėsime darbo, turėsime duonos kąsnį, o tuo pačiu nereikės daužytis po svetimus kraštus ir kitiems tarnauti.

Taigi nebėkime iš savo gimtinių, neužleiskime svetimiesiems nė pėdos žemės, dirbkime ją patys! Tuo svarbiuoju mums klausimu prie progos dar nekartą pakalbėsime.

Mirūnas.

Pranešimas.

Vilniaus „Rytas" paduoda visuomenės žiniai, kad jojo mokytojais skaitytų tik tuos, kurie turi iš „Ryto" šiems 1928/29 mokslo metams raštą. Už kitas privatines mokyklas „Rytas" neima atsakomybės ir jų negali remti.

„RYTO" VALDYBA.

Vilnius 1929. I. 8 d.

Lietuvių nusistatymas del Maskvos notos.

Kauniškis „Lietuvos Aidas" pastebi, kad dažnai tenka susidurti su nuomone, jog Maskvos taikos politika esanti netikra, jog ji kalbanti apie taiką norėdama patikti rusų darbininkams. Galimas daiktas, kad komunistų internacionalas nelabai bijosi karo gaisro Europoje ir turi vilties, kad karas iššauks pasaulinę revoliuciją. Vienok reikia skirti komunistų internacionalo reikalus nuo SSSR valstybės reikalų. Tarybų Rusijos viršūnės gerai supranta, kad ir Rusijos sovietams karas gali būti labai pavojingas. Šaltai ir bešališkai žiūrime į Litvinovo sumanymą. Tikime Maskvos vyriausybės gera valia. Tikime, kad Lietuvos vyriausybė yra panašios nuomonės. Opozicijos organas „Liet. Žinios" pastebi, kad Litvinovas norįs padaryti galą platinamoms žinioms, būk Rusija norinti užpulti savo kaimynus; Lenkija, išpūsdama tą pavojų, lengviau gaudavusi Vakarų Europoje sau paskolų; prileidžia galimybę, kad ji ir dabar suras būdą nepriimti Maskvos pasiūlymo. „Elta" praneša, kad Lietuvos vyriausybė pasiūlė Latvijos ir Estijos vyriausybėms priimti Maskvos taikos projektą (sumanymą).

Lietuvos operos sukaktuvės.

Vienas žymiųjų Lietuvos muzikos ir apskritai kultūros gyvenimo įvykių yra savo operos įsteigimas. 1920 metais Kipro Petrausko drąsumas ir skatinimas simpatingas pasiryžėlių būrelis ėmėsi šio sunkaus darbo. Tinkamai prisirengus 1920 metų gruodžio 31 d. buvo pastatyta pirmoji opera — populiarioji Traviata. Vyriausias partijas dainavo Kipras Petrauskas (Alferdas), Galaunienė (Violeta) ir A. Sodeika (Žermanas) Kuklų, apie 24 žmonių, orkestrą vedė Tallat-Kelpša, chorą išmokė J. Štaika.

Per aštonerius metus operos kolektyvas žymiai padidėjo ir meniškai pagerėjo.

Repertuare turimos 25 operos. Technikiniam jų pastatymui įvesta daug patobulinimų. Daugeliui operų pagamintos meno vertės dekoracijos.

Operos gyvenime prigijo tradicija, pirmojo operos pastatymo atminimui kiekvienų metų gruodžio 31 d. statyti Traviatą. Šiai tradicijai, rodos, dar ilgai bus lemta užsilikti.

Lietuvos opera, kurios pryšaky stovi pasaulinės garsos dainininkas K. Petrauskas, yra viena žymiausių visoje Europoje opera.

—

Ką vokiečiai ir italai sako apie savo ateitį.

Didysis pasaulinis karas buvo baigtas Versalės taika. Nuo Vokietijos tapo atplėšti ne maži žemių plotai, vokiečiams užkrauta sumokėti nugalėtojams milžiniškos pinigų sumos, reparacijų mokesčiais vadinamos. Vokiečiai, žinoma, labai tuo nepatenkinti ir Versalės sutartį vadina „Versalės diktantu." Nugalėtojai gi visomis keturiomis jos laikosi.

Nesenai vienas vokiečių laikraštis paklausė savo skaitytojų: kaip ilgai dar galios Versalės sutartis? Į šį klausimą atsiliepė trys žymūs karininkai, vienas garsus mokslininkas teisininkas ir vienas rašytojas. Visi jie atsakė, kad Versalės sutartis nėra pasaulinis teisybės ir tiesios dokumentas, o tik nugalėtojo kontraktas su nugalėjusiuoju. Versalės sutartis, pasak jų, Vokietijai galios tol, kol ji bus silpna; kai tik Vokietija sustiprės; nuo to pat akimirksnio ji Versalės sutarties nusikratys, nes laikymasis tos sutarties yra vokiečių tautai savižudybė. Be to kapitonas Ehrhardt'as savo atsakyme kreipiasi į vokiečių tautą ragindamas negaišuojant pradėti vidaus stiprinimo darbą.

Taip vokiečiai žiūri į savo ateitį. Mes nuo savęs pridursime, kad vokiečių „vidaus stiprinimo darbas" tikrai eina pirmyn visu smarkumu.

Vienas Paryžiaus laikraštininkas priminė Italų diktatoriui Musolini, kad jis pereitais metais yra išsitaręs, būk 1935 metai būsią Europai sunkūs. Dabar jis vel paklausė Musolinį ką jis dabar mano apie tai.

Musolini į tai pareiškė, kad jojo nuomonė nepasikeitusi, ir jis ir dabar manąs, kad 1935 metai iš tiesų būsią labai kritingi. Šių dienų Europa tvarkosi sudarytomis po karo sutartimis. Bet tos sutartys vieną Europos valstybių dalį patenkina, kitoms tautoms stačiai užkerta kelią į šviesesnę ateitį; ta neteisybė anksčiau ar vėliau reikės pašalinti. Dabar Europa ginkluojasi, nuo jos neatsilieka ir Italija. Ir kur gi nueisime? — klausia Musolini.

Lieka tik viena išeitis: peržiūrėti visas sutartis, kas yra Europoje negera — pašalinti, ir duoti pralaimėjusioms karą tautoms galimybės plėtotis. To reikalauja teisybė ir tai įvyks 1935 — 1940 metais.

Politinė apžvalga.

Rusija jau kelinti metai yra pasiūliusi Lenkijai tartis del nepuolimo sutarties. Nors tos derybos ligi šiol ir nenutrauktos, bet jos nedavė apčiuopiamų vaisių. Pereitų metų gruodžio 29 dieną Rusija įteikusi Lenkijos atstovui Maskvoje naują pasiūlymą, kurį pasirašė Litvinovas, ir todel dažnai vadina Litvinovo nota (raštu). Toje notoje Litvinovas primena Lenkijai apie bevaisias derybas del nepuolimo; toliau įrodo, kad Kelogo paktas, kurį Lenkija pasirašė Paryžiuje 1928 m. rugsėjo 27 d. ir prie kurio vėliau prisidėjo ir Rusija, nepatikrina taikos; kad Kelogo paktas virstų teisėtu dokumentu, reikalinga jojo patvirtinimui (ratifikavimui) daugiau 14 valstybių; bet ligi šiol, jau 4 mėnes. praslinkus, nė viena pasirašusių Paryžiuje valstybių to pakto neratifikavo. Taigi Rusija siūlo dabar Lenkijai neatidėliojant įgyvendinti Kelogo paktą ir tokiu būdu išsižadėti karo jųjų santykiuose. Kitos valstybės irgi gali prie jų prisidėti. Notos pabaigoje pasakyta, kad ši nota ir protokolas yra pasiųsti tik Lietuvai, kuri iš Pabaltės valstybių vienintelė prisidėjo prie Kelugo pakto, ir jai pasiūlyta prisijungti prie būsimosios sutarties tarp Rusijos ir Lenkijos.

Toji nota Varšuvoje sujudino politikus. Užsienių reikalų ministeris Zaleskis kalbėjosi tuo reikalu su valstybės prezidentu. Del Pilsudskio sirginėjimo ilgai su juo apie Rusijos notą nekalbėta. Varšuva susirūpino, kodel rusai įteikė tą notą tik Lietuvai ir Lenkijai. Lietuvos vyriausybė susipažinusi su notos ir protokolo turiniu, pasveikino Maskvos notą, sutiko protokolą pasirašyti ir nuo savęs pasiūlė primti ją Latvijai ir Estijai. Maskvos žygis labai nepatiko rumunams, kad juos aplenkė. Rumunai norėtų, kad Varšuva pasiūlytų prisidėti, kaip tai padarė Lietuva su Pabaltijo valstybėmis.

*

Lenkijos koridorius t. y. žemės plotas, kuris po didžiojo karo buvo atimtas nuo vokiečių ir atiduotas lenkams, kad jie galėtų prieiti prie jūros, neduoda ramybės vokiečiams, nes tas koridorius atskiria Rytų Prūsų kraštą nuo visos Vokietijos. Tuo klausimu dar nėra pasakę savo paskutinio žodžio. Net prancūzų spaudoje vis dažniau pasitaiko balsų, kad čia vokiečiams padaryta skriauda. Gruodžio mėn. Lygos žmogaus teisėms ginti laikraščio numery žinomas rašytojas Basch'as išrodo, kad Pamario krašte gyvena ne lenkai, tik kašubai, ir jų ten vos keturiais nuošimčiais esą daugiau, kaip vokiečių, del to šio krašto prijungimas prie Lenkijos esąs neteisingas. Vokiečiams, anot jo, dabar neapsimoka del šio neturtingo krašto kelti karas, bet, jeigu toks karas kiltų, prancūzai esą pasirengę del to nesikišti į karą. Basch'as yra Lygos žmonių teisėms ginti pirmininkas.

— Del vokiečių ekonominės padėties paskelbtas Gilberto raportas gadina vokiečiams ūpą. Vokiečiai norėjo del sunkios pokarinės padėties į įsiskolinimo Amerikai išsiderėti, kad karo atlyginimai būtų sumažinti. Iš Gilberto raporto pasirodo, kad vokiečių pramonė labai aukštai pašokusi, o skolintus Amerikoje pinigus vokiečiai geresnėmis sau sąlygomis skolinę rusams. Del visų vokiečių aimanavimų prancūzai atsako iš mažų vaikų gyvenimo patarle: „kas neverkia, tas negauna valgio".

*

Turkijos atstovas Vengrijoje sausio 5 d. pasirašė su Vengrijos užsienių reikalų ministeriu Valko sutartį, kuria abi valstybi pasiketino nesidėti su kitomis valstybėmis, kurios būtų priešingos Turkijai arba Vengrijai. Karo metu pasižadėjo laikytis bent ueutraliteto.

*

Azijos valstybės pradeda vienytis. Japonų draugija, kuri rūpinasi visos Azijos valstybių suartinimu, kviečia į Kobi Azijos valstybių atstovus Rytų Azijos padėčiai aptarti. Konferencija įvyks 1929 m. kovo 24 dieną. Pakviesti net Turkijos, Persijos ir Afganistano atstovai. Tik Rusijos atstovo nepakvietė.

*

Bulgarijoje susekta slapta komunistų organizacija. Revizijos metu rasta korespondencija su Maskva. Planuota pirmon galvon daryti sukilimus Bulgarijos kalėjimuose, Daug Maskva siuntusi pinigų Bulgarijos komunistams remti. Rasta komunistų spaustuvė, kur spausdinta komunistų atsišaukimai.

*

Prancūzų laikraščiai apie Maskvos notą Lenkijai netyli. Socialistinis laikraštis „Populaire" pataria Lenkijai primti Maskvos pasiūlymus, užtat „Temps" tvirtina, kad Maskvos pasiūlymo Lenkija negalinti priimti. Maskvos nota esanti tiek verta, kiek buvęs vertas pasiūlymas tuojau visiems nusiginkluoti. Toji nota norinti suardyti gerus lenkų ir rumunų santykius. Nepasitikį „Temps" Maskvos komunistų taikingumu ir perspėja, kad lengvatikiai neapsiviltų. Laikraštis „Journal de Debats" vadina Sovietų notą užnuodytų saldainių dėžute, kurią Lenkijai Naujiems Metams padovanojo. Perspėja lenkų vyriausybę prieš Maskvos satrapus. „Populaire" gražiai pastebi komunistų melagingumą: prancūzų komunistai pavadinę Kellogo paktą karo įrankiu imperialistų rankose, Maskvos Kremlio komunistai priešingai Kellogo pakte mato taikos įrankį

*

Amerikos Jungtinių Valstybių senate dar nebaigta ginčai del Kellogo pakto. Vienas senatorius pastebėjo, kad Kellogo paktas negalįs sutrukdyti tokio karo, koks buvo tarp Amerikos ir Ispanijps. Senatorius Barah pridėjo, kad Kellogo paktas nesumažins reikalo statyti naujus karo laivus.

*

Bolivijos ir Paragvajaus delegatai visos Amerikos konferencijoje sutiko pasirašyti protokolą, kuriame geruoju pasižadėjo baigti savo nesusipratimus. Tuo budu karo išvengta.

*

Pietų Slavijoje tarp serbų ir chorvatų dar labiau paaštrėjo padėtis. Prancūzų politikai priskyrė prie Serbijos chorvatų kraštą ir norėjo sudaryti vieną tautą. Bet serbai pravoslavai, o chorvatai katalikai. Jų kalba mažai skiriasi. Vienok dabar chorvatų vadas d-ras Maček viešai karaliui pareiškė, kad chorvatų tauta yra atskira nuo serbų tautos ir norėtų turėti savo parlamentą.

*

Ukrainams visur nelengva. Pranešama iš Charkovo, kad sovietų žandarai suėmę daug buvusio švietimo komisaro Šumskio šalininnų. Šumskis senai jau išsiųstas Sibiran už ukrainų nacijonalizmą. Susekta, kad ukrainai turėjo Charkove slaptą spaustuvę, kur spausdinta atsišaukimai atskirti Ukrainą nuo Sovietų Rusijos. Tarp kitų suimta iš Tarnopolio atbėgęs ukrainas Bilanskis

---

Einąs N. Lietuvoje laikraštis „Lietuvos Žinios" 289 (2900) Nr. įsidėjo tokia žinutę:

„Vilniaus lietuvių pažangioji (?) visuomenė nuo šių mokslo metų pradžios įkūrė D-ro Jono Basanavičiaus atminčiai pagerbti **gyvą paminklą — pavizdingai vedama pradžios mokyklą** — Posto g-vė 19. Mokytojauja **gabi pedagogė** p-lė Paulina Tamulevičiūtė, kuri veda mažesniųjų ir didesniųjų vaikų skyrius. **Mokykla darosi tiek populiari**, kad jau pradeda leisti vaikus net dešiniojo (?) nusistatymo tėvai..." (klaustukai ir pabraukimas mūsų. Red.) Toliau nusiskundžiama bloga materialia mokyklėlės būkle ir prašoma jos išlaikymui aukų, kurios bus nusiųstos į Vilnių.

Laimingi vilniškai „Liet. Žin." informatoriai, kurie sugeba taip save garbinti. Jie, matomai, tuo keliu eidami tikisi sulaukti pagyrimo ir iš kitų.

Bet ne tai svarbu. Jie dalindami Vilniaus visuomenę į „pažangiuosius" ir „dešiniuosius" tik kiršina ją ir ardo jos vienybę. Be to mes norime atkreipti dėmesį ir į tai, kad Vilniaus lietuvių visuomenė toli gražu ne visa pritaria brangaus mums visiems Tautos Patriarko vardo išnaudojimui partijos reklamai, juo labiau, kad toji „populiari mokykla" yra surinkusi apie 13 vaikų ir net pašaliniai žmonės (Vilniaus magistratas) pataria jos globėjams prijungti ją prie seniau įsikūrusios „Ryto" pradžios mokyklos. Be to tas „gyvas paminklas" tarnauja nors ir „pažangiajai", bet pilnai pasiturinčiai Vilniaus visuomenės dalelei (jos vaikų skaičius toje mokykloje siekia 80%) ir, mūsų akimis žiūrint, jai mažiausiai pritiktų prašyti aukų iš visuomenės.

Pasimirė b. rusų armijos vadas.

Šių metų sausio mėn. 6 d. Prancūzijoje pasimirė didysis kunigaikštis Mikalojus Mikalojus. Jis yra žinomas ir mūsų visuomenei iš paskutinio karo, kuomet stovėjo rusų armijos priešaky. Šis žmogus buvo griežto būdo ir nepermaldaujamas vokiečių priešas. Rusų emigracija neteko žymiausio savo šulo, apie kurį spietėsi monarchistai. Paskutiniu metu jis atsisakė kovoti su bolševikų valdžia Rusijoje. Pasimirė sulaukęs 72 metų amžiaus.

Komunistų bylos Lietuvoje.

Šiomis dienomis, kaip jau rašėme, Panevėžyje prasidėjo 36 komunistų byla, kurioje daugiausiai yra žydų. Vasario mėn. 7 d. Kauno apygardos teismas nagrinės jaunųjų komunistų bylą, kurioje kaltinami jaunieji komunistai už priešvalstybinių proklamacijų mėtymą ir už priklausymą prie nelegalės komunistų partijos.

Tuo būdu Lietuvoje pamažėl, bet sistematingai, likviduojama kominterno agentūros.

Mišrioji šeimyna — lietuviui mirtis.

Neurastenija arba priepuola.

(Sutrumpinta dr. *Ambraziejūtės Steponaitienės* radio paskaita).

Kalbant apie neurasteniją arba nervų ligas, reikia pirma žinoti, kas tai yra nervai. Žmogaus kūnas taip surėdytas, kad nėra tos kūno vietelės, kuri nebūtų sujungta nervais su galvos smegenimis. Jeigu kurioj nors kūno daly šis ar tas įvyksta, tai tos kūno dalies nervai tuoj praneša smegenims, o smegens daro atsakančią išvadą. Be galvos smegenų kūnas negali nei judėti, nei ką nors jausti. Jeigu išpiaustinėt nervus ir juos pažiūrėti, tai pamatysime, kad nervai panašūs į baltas gysleles. Nervų šakos kaip ir kraujo gyslos būna įvairaus dydžio. Kūno dalių gilumoje nervų šakos susijungia į stambesnes nervų šakas, įeina į nugarkaulio smegenis ir pasiekia galvos smegenis. Nervai pasiskirstę savo darbą. Vieni nervai perduoda tik skausmą, kiti vien temperatūrą: karštį, šaltį, treti valdo vien kūno judėjimus ir t. t. Visi nervai savo užduotį atlieka greitai, tvarkingai tik tada, jeigu patys nervai, o taip pat ir galvos smegenys visiškai sveiki ir tvarkingi. Tokios nervų ligos, kada būna sugadintos pačios nervų šakos, vadinasi tikromis nervų ligomis. Yra kita nervų ligų rūšis, kuomet patys nervai būna visiškai sveiki, tik nervai savo užduotį atlieka netvarkingai, netiksliai, iškraipytai; ši nervų ligų rūšis vadinasi neurastenija. Ta nervų darbuotės betvarkė pasireiškia per daug greitu nervų susijaudinimų, iškreipytais arba apgaulingais pajautimais. Neurastenia susergama tada, kaip įvyksta nervų tinklo nusilpimas, nervų nualinimas. Svarbiausia priežastis tai įgimtas, paveldėtas nervų tinklo silpnumas. Neurastenikų giminėje išvien randame mažiau ar daugiau nervinių pasireiškimų ir įvairių dvasios ligų. Vaikai, gemantieji iš tėvų neurastenikų paveldėja silpnus nervus, jie paūgėję greitai suserga neurastenia. Toliau prie neurastenios veda gyvenimo aplinkybės, rūpesčiai, kova už būvį, nuolatiniai nepasisekimai darbe ir užmanymuose, dažnos nelaimės, išgąstys, girtuokliavimas ir t. t. Pasižymi lengvos ir sunkios neurastenios rūšys. Lengva neurastenija ne ką skiriasi nuo sveiko žmogaus. Sergantieji lengva neurastenija tik greitai susijaudina, bendrai karšti žmonės, jie greit supyksta ir greit atsileidžia, greit įsižeidžia, ką nors pasakodami jie ar perdeda ar nedadeda; lėti neurastenikai labai įspūdingi, jie labai jautrūs: pamatę kitus verkiant ir jie verkia. Prisilaikydami nuo išsišokimų, lengvi neurastenikai gyvena sau kaipo sveiki žmonės. Sunki neurastenia jau bus didelė liga, sunkus neurastenikas stačiai nelaimingas žmogus. Jų ligą sveikiesiems negalima ir įsivaizduoti. Ypač jiems sunku, kad aplinkiniai žmonės jų neužjaučia, neskaito juos ligoniais, laiko ant juoko.

O neurastenikai kenčia daug, be galo daug. Jie lapai greit susijaudina ir susierzina. Visoki atsitikimai, kad ir patys menkiausi, jeigu tik jie neatsako ligonio norui ir ūpui, juos blogai veikia. Ligonius erzina žmonių kalba, bet koks ūžesys, ar bildesys.

Dirbant darbą, jeigu kas nepasiseka, jie tuoj erzinasi ir karščiuojasi. Ir svarbiausia tas, kad erzinasi visai del menkniekių.

Daugelis neurastenikų būva labai pikti. Tiesa, jų piktumas greitai atslūgsta. Bet del menkniekių greitai įsižeidžia ir užsigauna. Kiti piktumą parodo ir veiksmais: ima peštis, ar daužyti daiktus, mušt gyvulius.

Kaimietės neurastenikės piktumą dažnai nuo gydytojo užslepia. Klausinėjant apie jų ligą, jos pasisako esą nepiktos.

Mat, kaime pikta šeimininkė ar pikta mergina — negarbė.

Tiesa, kiti neurastenikai ir nepasižymi piktumu, jų nerviškumas kitu kuo pasireiškia.

Neurastenikai greit nusigąsta. Užtat šią ligą kaimuose žmonės vadina priepuola. Priepuola reiškia nusigandimo ligą, Mažiausias stuktelėjimas, ar susibeldimas neurastenikus nugąsdina.

Neurastenikai kartais bendrai bijo. Vieni neurastenikai bijo vienumos, kiti bijo išeiti į gatvę, nes jiems rodosi, kad juos tuojau pervažiuos automobilis, treti bijosi eit į žmonių draugiją, nes jie mano, kad prie žmonių su jais pasitaikys tuojau bloga.

Neurastenikai kartais perdaug nepasitiki žmonėmis ir įtaria juos. Būna neurastenikų, kuriems atrodo, kad visi žmonės vagys ir sukčiai ir kad su žmonėmis visai negalima dirbti.

Kiti neurastenikai per daug nepasitiki ir patys sau. Jeigu jie ką nors padaro, tai po kelis kart turi patikrint ar tikrai taip, o ne kitaip yra. Jie išeidami iš namų po kelis kart sugrįžta ir tikrina, ar gerai užrakino duris, nors atsimena, kad duris uždarė kaip reikiant.

Kitiems neurastenikams atrodo, kad jų rankos vis nešvarios ir amžinai mazgoja rankas. Per dieną plauja kokį šimtą sykių.

Neurastenikus dažnai ima nerimastis ir tūžastis. Jiems niekas nemiela: nemiela nei sava šeima, nei darbas, nei turtas. Tokiems neurastenikams atsiranda noras mesti darbą ir eiti per laukus, eiti, kad nieko nematytų ir nieko negirdėtų.

Kartais neurastenikai savo dėmesį perdaug į vieną daiktą nukreipia. Vieniems rodosi, kad jie serga džiova, nors jokios

Katalikų veikimas.

Gana senai, būtent 1928 m. IX.5—9 d. Magdeburge įvyko vokiečių katalikų susivažiavimas, Vokietijoje „Katolikentagu“ vadinamas. Jis labai skyrėsi nuo seniau buvusių panašių susivažiavimų. Pirmiau tokiuose susivažiavimuose rodyta katalikų susipratimas iškilmingais masių pareiškimais, kalbėta apie bendrus katalikų gyvenimo reikalus ir eita prie bendro darbo.

Magdeburgo susivažiavime dalyvavo tik vadai. Jie tarėsi, kaip taikinti gyvenime katalikybės dėsniai arba mokslas.

Susivažiavimas buvo pasidalijęs į keturias sekcijas: 1) religinę, 2) pilietinę, 3) socialinę ir ekonominę ir 4) mokslo ir švietimo. Sekcijų darbai ėjo vienu metu, del to sekcijose būdavo nedaugiausia žmonių ir galima buvo klausimai nuodugniau ir tvarkingiau svarstyti.

Opiausias klausimas buvo, kaip sulaikyti vokiečių visuomenėje nukrikščionėjimą. Pastebėta, kad kasmet Bažnyčia Vokietijoje mažiau laimėja, daugiau nuostolių turi. Kalbėta, kaip užkirsti kelias nukrikščionėjimui ir kaip stiprinti religijos įtaka visuomenės gyvenime.

Bendrausiais bruožais tas klausimas taip bandyta rišti:

1. Geriausias vaistas prieš nukrikščionėjimą—sutvarkyti ir stiprinti katalikiškoji akcija (veikimas), kurią dabar taip remia šv. Tėvas Pijus XI. Apie tą akciją Magdeburge kalbėjo nuncijus E. Pacelli. Jo kalbos vyriausios mintys buvo:

a) katalikų akcija yra tai pasauliečių dalyvavimas podraug su kunigais apaštalavimo darbe; kiekvienas katalikas privalo rūpintis apaštalavimu; didesnės čia pareigas turi tie, kurie daugiau turi mokslo ir kurie visuomenėje užima svarbesnes vietas; Bažnyčiai pasauliečių energingas apaštalavimo darbas yra būtinai reikalingas.

b) pasauliečių apaštalavimas turi būti suderintas su vyskupų nurodymais, kad pasauliečiai, klausydami Kristaus pastatytos Bažnyčioje vadovybės; darytų podraug su kunigais suglaustas galingas eiles kovai už Kristaus idėjas gyvenime.

c) nors katalikų akcija visur turi tokius pat uždavinius ir tokią pat dvasią, nėra surišta su viena kokia forma; katalikų akcijai rūpi katalikiškas susipratimas, ištikimumas katalikų principams (mokslui), viena katalikiška mintis, valia, akcija.

d) katalikų akcija neskaldo katalikų, priešingai visur juos turi vienyti kaip to reikalauja katalikybės reikalai.

2. P. Hardt'as kalboje „Katalikas ir spauda“ išrodė, kad negali būti geros katalikiškos akcijos be geros katalikiškos spaudos. Apaštalavimo dvasiai stiprinti reikia pasauliečiams laikyti rekolekcijas, priklausyti prie tikybinių brolijų ir kongregacijų. Visų katalikų organizacijų vadams pataria susižinoti ir dažnai pasitarti.

3. Katalikai privalo krikščioniškos meilės dvasioje imtis socialinio ir politinio darbo; pagilinę savo pilietinę sąmonę, jie turi daryti įtakos viešajame gyvenime.

4. Visiems katalikams tenka labai susirūpinti mokyklomis. Reikia remti ir gerinti privatinės katalikiškos mokyklos. Šiandien reikia daugiau susirūpinti suaugusiųjų švietimu. Čia katalikai negali apsileisti. Tai nelengvas darbas. Dažnai čia stinga tinkamo nusimanymo. Reikia kunigams ir pasauliečiams gauti reikalingų socialių ir ekonominių žinių, kad galėtų vesti liaudies universitetas.

5. Reikia Vokietijos katalikams susirūpinti aštriu butų klausimu, darbininkų atlyginimo klausimu, ūkininkų reikalais, moterų klausimu. Reikia, kad gerai būtų vedamos katalikiškos darbininkų organizacijos. Sociologijos ir ekonomijos pagrindiniai klausimai turi būti žinomi kunigijai ir čia kunigai privalo su darbininkais bendradarbiauti.

6. Reikia imtis priemonių šeimynų irimui sustabdyti ir kovoti su priešingomis katalikybei praktikomis šeiminiškame gyvenime.

Netoli nuo Vokietijos gyvename ir mūsų gyvenime, ypač miestuose, daug panašumo yra. Naudinga būtų ir mums pasinaudoti aukščiau paduotais nurodymais savo viešam gyvenimui tvarkyti. Deja, Vilniaus krašte viešai lietuvių katalikiškajai akcijai arba veikimui dabar yra labai nepatogios sąlygos. Gal del to lietuvių katalikų tarpe ligšiol nesimato to centro, kurs katalikiškajai akcijai duotų gyvybės.

Katalikas.

Laikas nuo Trijų Karalių ligi gavėnios kitų yra vadinamas „karnavalu“. Tai patogiausias laikas vestuvėms kelti. Mes kviečiame:

Lietuvi, vesk tik lietuvaitę!

Lietuvaite, tekėk tik už lietuvio!

Paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę Kaune, pastatytas iš akmenų, surinktų Lietuvos valstybės sienose. Prie šio paminklo kas rytą ir vakarą Lietuvos armijos invalidai kūrena ugnį iškeldami ir nuleisdami valstybes veliavą Karo muziejuj. Taip pat prie šio paminklo šiemet buvo sutikti Nauji Metai, kur dalyvavo apie 3000 žmonių minia.

Švenčionių „Ryto“ visuotinis susirinkimas.

Sausio 2 d. š. m. Švenčionyse įvyko vietinio „Ryto“ draugijos visuotinis susirinkimas. Į susirinkimą suvažiavo skyrių atstovai ir draugijos nariai veikėjai. Viso dalyvavo apie 70 narių.

Susirinkimą atidarė vietoje negalojančio draugijos pirmininko kun. J. Skruodžio, p. dr. Rymas. Susirinkimui vesti išrinkta prezidijumas ir p. K. Gaigalo (pirm.), p. V. Čepulytės ir p A. Paukštės (sekretoriai).

Dr. Rymas ir p. A. Maldžius daro valdybos vardu pranešimą apie veikimą praėjusiais metais.

Draugija turėjusi 6 klasių gimnaziją ir 46 mokyklas. Gimnazija šiais metais ypatingų kliūčių iš švietimo vyriausybės neturėjusi, buvę tik sunkenybių su mokytojų personalo sudarymu, bet jas pas pavykę šiaip taip nugalėti. Kai kuriems dalykams dėstyti sutikęs važinėti iš Vilniaus kun. K. Čibiras, o matematiką tekę pavesti dėstyti žydui, kurs žinąs lietuvišką terminologiją, nors pamokas vedąs lenkų kalba. Matematiko lietuvio suradimas esąs ir šiandien gyvas klausimas.

Liaudies mokykloms buvę kur kas

---

džiovos pas juos nėr. Arba, kad jie serga širdies liga, o širdis visai sveika.

Gi neurastenikų įsikalbėjimas, ypač ligų įsikalbėjimas pas juos labai didelis. Vieni įsikalba, kad jau jie serga vėžiu, kiti kad serga smegenų liga, treti, kad jų žarnos visai išdžiūvę.

Neurastenikai visokiems menkniekiams pas save priduoda didžiausią reikšmę.

Visi neurastenikų nusiskundimai del ligų paprastai neatsako tikrenybę. Jų ligos tik įsikalbėtos ir įsivaizduotos.

Paminėsiu vieną vaizdingą įsikalbėjimo auką. Viena ūkininkė labai norėjo turėt vaikų, o vis nieko nesusilaukė. Galų gale ji įsikalbėjo, kad jau esanti nešča, nors neštumo jokio ir nebuvo. Ji jautėsi visai kaip nešča moteris. Išsiskaitė laiką kada turės gimdyti, atsigulė ir gimdo. Parvežė ir gydytoją padėt pagaut kūdikį. Tik buvo didžiausias nusiminimas, kada gydytojas pasakė, kad nieko nėra ir nebus.

Neurastenikų ligų įsikalbėjimai dažnai būna labai atkaklūs ir sunku jiems būna nuo tų ligų atsikratyti. O sunkūs neurastenikai su didesnias proto nedatekliais, taip vadinami psichostenikai, kartais įsikalba visai nebūtų daiktų.

Pavyzdžiui privesiu vieną psichosteniką, kurs šiaip protą turėjo dar nesuirusį. Tas psichostenikas išsigalvojo, kad jo pilve auga žaltys. Žaltys neduodąs jam ramumo, ir jis serga. Vaikščioja pas daugybę gydytojų ir vis prašo išvaryt žaltį.

Pagaliau vienas gydytojas sugalvojo padaryti jam neva operaciją ir išimt žaltį. Viską pritaisė operacijai, ligonį paguldė, truputį užmarino. O kaip ligonis pabudo, tai jam gydytojas tuoj parodė gyvą žaltį, atneštą iš kitur ir pasakė, kad šitą žaltį išėmė iš jo pilvo.

Ligonis, pamatęs žaltį, apsidžiaugė ir tuom tarpu pasveiko.

Bet po kiek laiko jis vėl pradėjo sirgt. Jis įsivaizdino, kad pilve pasiliko žalčiukai, paaugo ir jie jį vėl vargina.

Neurastenikus dažnai vargina nemigos.

Dažnai būna neramūs sapnai. Prisisapnuoja visokių baisenybių, o dažniausiai tai, kad užpuola pasiutę šunes, ar piktos bobos.

Dabartinė žudymosi epidemjja daugiausia yra neurastenijos, nervinio susijaudinimo padaras. Vieni žudosi del to, kad gyvenimas nusibodo. Kiti del to, kad gyvenimas klojasi ne taip, kaip jie nori, kad nėsą uždarbio ir t. t. Jie įkrinta į nusiminimą ir žudosi.

Neurastenikai skundžiasi galvos skaudėjimais. Galvą skauda daugelį dienų paeiliui.

Žmogų apgaudinėja jo paties pajautimai. Neurastenikai tankiai jaučią tą, ko negali jausti ir ko neturi būti. Pavyzdžiui neurastenikai kartais skundžiasi. kad burna lyg žarijų pripilta, degina lūpas ir gerklę, gerklėj jaučia kamuolį kad po oda bėgoja skruzdės, galvoj kliuksi, ausyse žaibuoja.

Neurastenikai mėgsta verkt, ypač moters.

Kiti neurastenikai turi blogą apetitą, negali valgyt ir del to suliesėja. Bet yra ir tokių, kurie prie žmonių akių visai nevalgo, sakosi negalį valgyt, o pasislėpę prikerta viso ko iki sočiai.

Dažnai pas neurastenikus būna nerviniai jų kūno darbuotės sukrikimai, pavyzdžiui, širdies plakimai, vidurių užkietėjimai, vidurių nemalimai, prakaitai ir daug kitų negalavimų. Bendrai pas neurastenikus nėra tos kūno vietos, kur jie nepajaustų negerumų.

Taigi, visa neurastenios liga, ar kaip ją žmonės vadina — priepuola — svarbiausiai susideda iš per daug didelio jautrumo, ir pajautimų apgavimo ir jų iškraipymo.

Neurastenia serga visokio luomo, visokio amžiaus ir abiejų lyčių žmonės.

Neurastenia serga mietuose, serga ir kaimuose. Sirgo prieš karą, serga ir dabar

Neurastenios gydymas.

Lengva ir vidutinė neurastenia didelio vargo nesudaro. Ypatingo gydymo dažniausiai nereikalauja. Lengviems neurastenikams reikalingas tik atsakantis užsilaikymas: per daug nedykaut, o dirbant nepersidirbt. Vengt nuolatinio skubinimosi, kaip darbe, taip ir visame kame. Darbą atlikt savu laiku ir tvarkingai.

Vengt susierzinimų ir susijaudinimų: piktumo, barnių, susigraužimo, verksmo, nuliūdimo ir rūpesčių. Vengti blogų minčių, kurios sugadina ūpą ir veda prie susinervavimo. Visai negalvot apie savo ligas ir nekreipt dėmesio į nervinius negalavimus.. Manyt, kad sveikas, stiprus.

Negirtuokliaut, mest rūkymą ir vest normalų gyvenimą. Po darbo pakankamai atsilsėt ir užtektinai išsimiegot. Laiku gult, laiku kelt.

Turiu pasakyt, kad su sunkiais neurastenikais yra didžiausias vargas. Ir vargas del to, kad jie viso ko bijo, netiki gydytojui ir nepasitiki gydymui. Jie užtat ilgai serga. Liga tęsiasi 1—2 metus ir dar ilgesnį laiką. Dauguma visiškai ir neišsitaiso.

Kaip gi elgtis su neurasteniku?

Reik atminti, kad neurastenikas yra ligonis. Bendrai į neurasteniką reikia žiūrėt ne su pašaipa, bet su užuojauta ir pasigailėjimu.

Neurasteniko visus nusiskundimus, nors jie ir būtų menkiausi ir pagaliau juokingi, prisieina išklausyt atsidėjus ir rimtai.

Paskui ligonį prisieina ištirti kuo smulkiausiai.

Smulkiai ištyrus ligonį ir pamačius, kad jo liga paeina vien iš nervų nusilpimo, reikia įrodyt, kad jokios didesnės ligos pas jį nėr, kad jo liga visai nepavojinga ir kad jo kentėjimai neatsako visai jo stoviui, kad tai yra vien nervų nusilpimas.

daugiau keblumų ir kliūčių. Keturios mokyklos represijų metu uždarytos ir šiemet neleista atidaryti. Dešimčiai mokyklų neduota koncesijų, tuo pretekstu, kad prašant koncesijų nebuvę drauge pristatyti mokytojai, nors anksčiau buvusi priešinga praktika. Mokyklų koncesijos buvusios gerokai vilkinamos. 46-tos mokyklos koncesija gauta tik susirinkimo dieną. Nesant koncesijų mokykloms nebuvę galima darbas pradėti, o tuo tarpu vietomis lenkų mokytojai remdamiesi įstatymais vertę vaikus eiti į valdiškas mokyklas.

Su mokytojų tvirtinimu buvę daug bėdos—tai cenzo tai ištikimybės stigę. Mokytojų ištikimybė esanti labai sunku apginti.

Pernai visuotiniam susirinkimui pavedus buvę rūpintis organizuoti amatų—siuvimo ir dailidystės — mokyklos, bet mokytojų ir lėšų trūkumas neleidę įvykinti ir nutarimai palikę tik nutarimais.

Revizijos Komisijos vardu p. K. Gaigalas pranešė, kad knygos ir kasa rasta tvarkoje.

Iš eilės ėjo valdybos rinkimai kitiems metams. Pagal statutą visa senoji valdyba turėjo šiemet atsistatydinti. Švenčionių Rytas turi čia savotišką tvarką—kasmet visuotinis susirinkimas perrenka tik du nariu, bet po trejų metų jau visą valdybą; vadinasi, valdybos darbavimosi kadencija—treji metai.

Statant kandidatus į valdybą buvo iškelta aikštėn, kad geriausia būtų valdybą sudaryti iš Švenčionyse gyvenančių žmonių, nes iš tolimesnių vietovių nepatogu suvažiuoti į posėdžius. Kad gi valdyba neprarastų ryšio su sodžium ir jo reikalais pasiūlyta sudaryti Švietimo tarybą prie valdybos. Taryba rinktųsi valdybos kviečiama pagal reikalą, bet ne mažiau 3—4 kartų į metus ir susidėtų iš skyrių atstovų arba, kur skyrių nėra, iš žymesnių švietimo darbuotojų, valdybos pakviestų, ir iš mokytojų sąjungos atstovų. Sumanymas rado pritarimo ir buvo priimtas.

Valdybos rinkimai ėjo slaptu balsavimu, rašant iš karšto valdybos narius ir kandidatus. Dauguma balsų išrinkti valdybon šie asmens: kun. K. Čibiras, A. Maldžiūnas, V. Čepulytė, B. Cicėnaitė, dr. Rymas, kun. A Jakovanis, kandidatais: kun. J. Skruodys ir V. Šekštelė. Revizijos komisija sudaryta ir K. Gaigalo kun. A. Mico ir B. Jasiulionies.

Skyrių atstovai paėmė balsą pranešimams apie savo veikimą. Pranešimų buvo iš Kaltinėnų, Palūšės, Pašuminės, Adutiškio, Melagėnų, Tverečiaus. Iš pranešimų aiškėjo, kad visur skyriai darbuojasi—vienur gyviau, kitur lėčiau. Darbas sukasi apie vakarėlių rengimą, laikraščių platinimą, knygynėlių palaikyma ir knygų skaitymą. Palūšės skyrius prie to pridėjo dar radio, kuriuo jis besinaudojąs iš vien su Šv. Kazimiero draugijos skyrium.

Metėsi į akis susirinkimų nebuvimas su paskaitomis ir pasikalbėjimais del bėgamųjų švietimo reikalų ir rūpesčių. Narių skyrių turima kai kur iki 60 (Melagėnai).

Sumanymų punkte iškilo mokytojų seminarijos klausimas. Jos reikalingumas visiems atrodė neabėjotinas. Todel tuo klausimu nutarta kreiptis į p. švietimo ministerį ir seimo švietimo komisiją raštu. Rezoliucija tuo klausimu priimta visais balsais.

Visuotinio pritarimo rado taip pat iškeltos mintys apie lietuviškos privatinės mokyklos reikšmę mūsų tautos gyvenime ir reikalą ją remti medžiagiškai ir morališkai. Galop susirinkimas atkreipė domę į valstybinės lietuviškose vietose mokyklas. Tas mokyklas švietimo organai reklamuoja kaipo lietuviškas, o ištikrųjų jose dažnai esti tik vaikai lietuviai, o mokytojas ir visa kita lenkiška. Tos mokyklos lietuvybės neaukléja, taigi mūsų tautos reikalų neatatinka. Jos reikia taisyti, o taisyti reikalaujant, kad būtų mokytojas lietuvis, lietuvių kalbą gerai mokėtų ir lietuviškai mokytų. Tuo klausimu taip pat priimta rezoliucija.

Susirinkimas dirbo keturias valandas ir buvo gana gyvas. Kaip matyt iš išdėstyto nemaža gyvų minčių ir sumanymų iškėlė, apsvarstė ir nutarė vykdyti. Reikia tik palinkėti, kad naujoji valdyba atsižvelgtų aukštumoje savo pašaukimo ir energingai pavarytų darbą nurodyta kryptimi. O darbo nepritruks ir darbininkų atsiras.

Kiek vėliau teko patirti, jog valdyba savo posėdyje pareigomis pasidalino šitaip: pirmininkas—kun. K. Čibiras, vice-pirmininkas—dr. Rymas, kasininkas—A. Maldžiūnas, sekretorius—V. Čepulytė.

A. Radeika.

Ką rašo apie Lietuvą ir lietuvius lenkų spauda?

Lenkų spauda Lietuvos ir Lenkijos nesusipratimo klausimu nesugeba nieko nauja pasakyti ir traukia seną dainą. Štai ir vilniškis „Słowo" apie Lenkijos susisiekimą ir politiką su Lietuva galįs tik tiek parašyti:

„Lenkų užšienio politika 1928 m. negalėjo pasigirti laimėjimais. Byla, kuri lenkams labiausiai rūpėjo ir visų kreipė dėmesį, buvo tai derybos su Lietuva. Lenkijai reikalingas yra tranzitas (perėjimas) per Lietuvą". Nuo to priklauso susisiekimas tarp Merečės, Lydos, Naugardėlio, Nesvežo. Tas susisiekimas apima visą Vilniaus vaivadiją ir dalį Naugardėlio vaivadijos. Tas kraštas yra suspaustas tarp Lietuvos ir Tarybų Rusijos sienų. Miškams išvežti iš Vilniaus krašto galėtų turėti didelės reikšmės. Klaipėdos ir Karaliaučiaus uostai. Bet Klaipėda yra uždaryta del neturėjimo susisiekimo per Lietuvą. Prieiti į Karaliaučių irgi sunku, nes Lenkijos gelžkelių mokesčiai palaiko Gdanską vieton Karaliaučiaus, kurs 400 kilometrų yra nuo mūsų miškų artimesnis.

Karaliaučiaus klausimas mažiau rišasi su susisiekimu su Lietuva, kaip Klaipėdos ir Liepojos. Liepoją buvo svarbiausiu uostu Vilniaus kraštui ir turėjo reikšmės, išvežant brangesnius šio krašto išdirbinius Liepojos-Romnų gelžkeliu.

Lietuva savo užsispyrimu neleisti tranzito iš Lenkijos kenkia Klaipėdai. 1910 m. nuvaryta Klaipėdon medžio 1 milionas kb. metrų, o 1925 tik 102 tūkstančiai. Iš Klaipėdos 1910 metais išvežta apdirbto medžio 564 tūkstančiai metrų, gi 1925 m. tik 53 tūkstančiai.

Lietuvos miškų sumažėję 25 procentais. Vilniaus krašte esą dar miškų daugiau miliono hektarų". Toliku išrodinėja, kad Vilniaus krašte vienam žmogui tris kartus tenka daugiau miško kaip Lietuvoje. Kad tik atidarytų kelius į Klaipėdą, tuoj sieliai plauktų Nemunu Klaipėdon, pakiltų pramonė ir podraug žemės ūkiui pasidarytų lengvesnės sąlygos.

Lietuva galėtų iš Lenkijos gauti anglies, žibalo ir Lenkijos pabrikų išdirbinių. Lietuvos su Lenkija prekyba turinti abiem šalim didelės reikšmės. Lietuva politiniais sumetimais nori visiškai atsiskirti nuo Lenkijos. Ji bijanti lenkų kultūrinės ir politinės įtakos. Lenkų tradicijos ir nemažas lenkų skaičius Lietuvoje esąs tokiai įtakai pagrindas. Lenkų literatūra apima Panemunės žmonių krauju ir dvasia didinta galinti patraukti lietuvius. Nusisukdama nuo Lenkijos Lietuva nukrypstanti nuo šešių amžių savo istorijos. „Lietuvos valdančiosios sferos platina nebūtus daiktus apie badą ir vargą Lenkijoje. Visa tai išnyktų, esant Lietuvos ir Lenkijos susisiekimui. Oficiališkoji Lietuva reikalauja Vilniaus, bet savo gyventojams neleidžia susisiekti su Vilniumi". Baigdamas savo straipsnį autorius dar kartą pabrėžia, kaip lietuvių klausimas didelės reikšmės turi Lenkijai ir del to lenkų politikai 1927 m. Tautų Lygoje šį klausimą pastatę. Pilsudskis tuo metu paklausęs Lietuvos ministerį pirmininką: „karas ar taika" ir gavęs atsakymą: „taika". Po to įvyko Tautų Lygos gruodžio rezoliucija ir derybos, kuriose, žinoma, lenkai parodę nuolaidumo. Tose derybose Prancūzija lenkus apleidusi, Anglija nuošaliai laikiusis, Vokietija rėmusi Lietuvą, Tarybų Rusija atvirai buvusi Lietuvos pusėje".

Taip, nuo savęs čia pridursime: Anot „Słowo", visi nusidėjo, visi kalti, tik vieni jie niekuo nenusidėjo. Tame ir glūdo visų Vilniaus krašto vargų pieżastis. Svarbius dalykus paliete „Słowo" savo straipsny ir daug gyvavimo sunkenybių Vilniaus kraštui nurodė, bet apie svarbiausį dalyką, kurį Lietuva visose darybose deda pirmon vieton, „Słowo" neprasitarė nė puses žodžio. Nenuostabu, kad net taip draugingi lenkams prancūzai pradeda juos apleisti.

Sąryšy su Maskvos nota Lietuvai ir Lenkijai del Kollogo pakto ir protokolo pasirašymo vėl lenkų spauda gyviau pradėjo rašyti apie Lietuvos ministerį pirmininką prof. Voldemarą. Kaikurie Varšuvos laikraščiai mėgina jį kaltinti, kad pabaigęs vakaruose vieną avantūrą, dadar rytuose pradėjęs kitą. Tai tik rodo, kad Maskvos pasiūlymas Varšuvos politikams nepatiko. Tuo tarp iš Kauno jau žinome, kad Lietuvos vyriausybė Maskvos notą sutiko palankiai.

Be to plačiai lenkų spauda pakartojo kauniškės opozicijos laikraščio „Liet. Žinių" išvadžiojimus apie sunkią tarptautinę Lietuvos padėtį. Visi tie aimanavimai labai supuola su lenkų spaudos nuolatiniais kaltinimais. Atrodo, kad Lietuvos demokratų opozicija labai nenutolo nuo dvarininkų opozicijos. „Similis simili gaudent" („toks tokio džiaugiasi") — sako lotynų piežodis.

St. V-nas.

Konstitucijos panaikinimas Pietų Slavijoje.

Telegramos pranešė, kad Pietų Slavijos (Serbijos) karalius Aleksandras išleidęs nepaprastą parėdymą, kuriuo panaikino konstituciją, paleido Skupščiną (seimą), paskyrė karišką vyriausybę, kuri atsake tik prieš karalių. Be to įvesta griežta spaudos cenzūra, panaikinta susirinkimų laisvės ir t.t.

Neurastenikui reikalinga paguoda ir nuraminimas, ypač dvasinis nuraminimas.

Susijaudinusiems neurastenikams reikalinga tyla ir malonus ramumas.

Jiems reikalingas gulėjimas tyrame ore.

Neurastenikams reikalinga saulė. Saulės spinduliai bendrai stiprina kūną ir stiprina jėgas.

Neurastenikams kartais labai tinka vietos permaina. Atskyrimas ligonio nuo kasdieninių jo rūpesčių ir nemalonumų dažniausiai labai gerai paveikia nervus.

Gyvenimas pas jūrą lengviems neurastenikams yra sveika. Bet sunkiems neurastenikams jūra netinka. Juos erzina nuolatinis jūros ošimas.

Stipresniems ligoniams reikalingas pasivaikščiojimas ar pasivažinėjimas tyrame ore. Reikalingas jiems darbas: rankdarbis, knygų skaitymas ar kitas užsiėmimas. Darbas atitraukia ligonių dėmesį nuo jų ligos, ir jie greičiau pamiršta ligas ir pasveiksta.

Suliesėjusius neurastenikus reikia gerai maitinti. Degtinės ir vyno nevartoti. Alaus, kad ir gert, bet nedaug. Rūkymas kenkia ir jį pamest. Arbatą ir kavą gerti silpną. Mažiau valgyt mėsos ypač senos ir rūkytos Mėsa turi daug dalelių, kurios erzina nervus. Geriausia tinka pieniniai valgiai, miltiniai, daržovės ir vaisiai. Nevartot aštrumynų: pipirų, cibulių, acto imbiero, sūrumų, nes jie jaudina nervus.

Sujaudintiems ligoniams tinka priimti Bromą ir Valerioną. Su gydytojų receptu galima gaut visokių sutaisymų. Bet neturtingi žmonės gali ir patys sau Bromą susitaisyti. Paimt iš vaistinės 30.0, ištarpyt tuoj parsinešus 2 stikliose virinto vandens, supilt į butelį iš tamsaus stiklo ir gert 3—4 kartus į dieną po valg. šaukštą. Valeriono vartojimą visi gerai žino. Valeriono galimas imintėt po 20—25 lašelis kart per dieną. Labai tinka vartoti bromural. Bromural parsiduoda pinigėliuose. Imintėt 3—4 pinigėlius per dieną.

Yra šnypščiantį bromo druska ir daug visokių bromo preparatų.

Gerai tinka validol: parsiduoda lašuose ir pinigėliuose. Tie lašai dikčiai brangūs, bet užtat skalsūs. Validoliaus imintėt 3—5 lašus su cukrum ar su vandeniu. Imti galima daug kartų per dieną.

Geriant daug bromo kartais kūną išverčia pučkai ir pilve jaučiasi negera. Bet pučkučių būna nedaugiausia, greičiau išverčia veidą, galvos odą. Šie pučkučiai jokio pavojaus nesudaro. Nustot bromo iminėjimą keletai dienų ir viskas praeis.

Nūsilpusems ligoniams jėgų pakėlimui labai tinka vartot mažame kiekyje As, geležies preparatai ir fosforas. Šivos vaistus turi prirašyt gydytojas, nes galima nusinuodyt.

Ligonių pastiprinimui leidžiami įvairūs vaistai po oda.

Jei ligonį vargina nemigos, tat reikia duot vaistų miegui. Lengvesniuose atsitikimuose pakanka vieno bromo. Galima imt 1 — 2 gramus bromo nakčiai. Bromą ištarpyt vandenyje.

O dar geriau paimt iš vakaro 2 pinigėlius bromural'io. Bromuralis ištirpyt saldžiam vandenyje.

Jei ligonis nuo bromo ir bromuralio nemiega, tat duoti stipresnių vaistų. Galima mt nakčiai 1 pinigėlį, pusę gramo veronalio, arba tiek pat adolino. Verona'as ir adolinas parsiduoda triūbelėse po 0,5.

Jeigu priėmus pusę gramo, t. y. 1 pinigėlį veronalio ligonis tą naktį gerai miega, tat kitą naktį nevisuomet reik imt vaistų. Kartais gerai miega ir be priėmimo. Arba imintėt bromo preparatų.

Kartais ligonis nuo vieno veronalio pinigėlio visai nemiega. Tada tą pat vakarą gali priimt ir antrą pinigėlį. Bet tik nedaugiau, kaip du pinigėlius. Daugiau priėmus vaistų miegui, galima nusinuodyt.

Miegui yra daug visokių vaistų. Jei būna reikalas, tat miego vaistus imintėt 3 — 4 vakarus paeiliui, o paskui nutraukt.

Prie neurastenijos turi didelės svarbos gydymas voniomis. Tik vonios turi būt ne per šaltos ir ne per karštos. Kartais prie nemigų užtenka ligoniui iš vakaro priimt drungną, raminančią vonią ir ligonis be jokių vaistų gerai miega:

Vonias geriausia daryt su kvėpalais, tinkamiausias pušų ekstraktas (ištrauka), ar pušų vanduo. Juos galima gaut vaistinėse ir vaistų krautuvėse.

Galima ir prie neurastenijos daryt vonias su valgoma druska, marių druska, ar Stassfurt'o druska.

Nesujaudintiems neurastenikams gera daryt apsitrynimus vėsiu paprastų vandeniu, vėsiu sūdytu vandeniu, kvepianciu actu; degtine, ar kvepalais — odekolonu.

Tikinčius neurastenikus kartais gerai veikia malda. Tik melstis turi dievotai ir širdingai.

Tik turiu pridurti, kad malda gali išgydyt tik dvasiniai ir nerviniai nusilpusius, jei patsai kūnas esti pakankamai stiprus.

Be to, daugelio neurastenikų reikia gydyt ne jų ligą, o jų gyvenimą. Ką gelbės moteriai neurastenikei vaistai, jeigu jos vyras girtuoklis ir valkata, vaikai alkani, o namie peštynės ir barniai.

Šiuo kart mano patarimas visiems neurastenikams: vest normalų gyvenimą, vengt visokių susijaudinimų (piktumo, barnių, verksmo, slėgiančių minčių).

Stiprint savo valią, nepasiduot kraštutinėms įspūdžiams, valdyt save; gilint pasitikejimą savo sveikata.

Mažiau kreipt dėmesio į neurasteniškus negalavimus. Daugiau dirbt, dirbt tvarkoje, užtektinai pasilsėt, atsakančiai maitintis.

Kuo mažiausiai gydytis. Įsikalbėt ne ligą, o sveikatą. Gulant ir keliant galvot, kad esu sveikas, sveikas, sveikas.

Liet. Ūk

ŪKIO SKYRIUS.

Mineralinės trąšos.

Mineralinėmis trąšomis vadinama visokias pirktines trąšas, arba pasievą, kaip pas mus ūkininkai vadina. Mineralinės trąšos nuo gyvulių mėšlo skiriasi tuo, kad jose dažniausia būna tiktai viena kuri augalams reikalinga maisto dalis, tuo tarpu kaip mėšle esti visokių augalams reikalingų maisto dalių. Todel mineralines trąšas vadina dar *nepilnomis* trąšomis.

Gyvulių mėšlas suteikia dirvai ne tik trąšos, bet ir pačią dirvą pagerina, todel jis yra geriausia ir nepakeičiama ūkyje trąša. Nuo gyvulių mėšlo lengvos smėlio dirvos geriau laiko drėgnumą, sunkios molinės dirvos puresnės ir drėgnesnės, visokios šaltos žemės daros šiltesnės ir t.t. Jei dirva ilgus metus netręšta gyvulių mėšlu tai joje niekas neauga gerai net tada, jei vartojama mineralinės trąšos. Todel kiekvienas ūkininkas turi savo dirvą įtręšti gyvulių mėšlu bent kartą į 3 — 5 metus, o šiaip kas metai gali sustiprinti mineralinėmis trąšomis. Kas to nepadarys, veltui lauks gero javų derliaus.

Gyvulių mėšlą galima pakeisti žaliąją trąša, nes ši taip pat suteikia dirvai daug puvinio. Todel, jei ūkyje mėšlo maža, tai daugiau reikia vartoti žaliuosius mėšlus. Visokie augalai tik tada geriausiai augs, jei mineralines trąšas vartosime kartu su gyvulių mėšlu arba žaliąja trąša. Jei dirva ilgai nematė nė mėšlo, nė žaliosios trąšos, tai tokioj ir mineralinės trąšos maža ką padės.

Mineralinių trąšų yra visokių ir sulig to, kokių maisto dalių jos savyje turi, jas skirstoma į azoto, fosforo rūkšties ir kalio trąšas.

Ar naudinga vartoti mineralinės trąšos.

Trėšdami dirvą gyvulių mėšlu į ją įdedame visų augalams reikalingų dalių. Bet kad augalams tą maisto dalių užtektų, tai dirva turi būti įtręšta gyvulių mėšlu gana riebiai. Atatinkamai į ręšti dirvą mėšlu galima tik tada, jei jo turima, kitaip sakant, jei daugiau laikoma gyvulių. Jeigu mėšlo ūkyje maža, tai dirva sustiprinti galima dirbtinėmis mineralų trąšomis.

Toliau, ne visi augalai iš žemės išima vienodai maisto dalių, nes vieni daugiau išima azoto, kiti — kalijo ir t.t. Tokiu būdu dirvoje pritrūksta paprastai ne visų maisto dalių iš karto, bet dažnai tik vienos kurios arba dviejų maisto dalių. Pavyzdžiui, Švenčionių apskričio dirvos labiausia apmoka fosforo rūkšties ir azoto trąšas ir labai dažnai atsiliepia į kalio trąšą. Jeigu dirvai trūksta vienos arba dviejų maisto dalių, tai labai būtų neišmintinga duoti visų trijų, nes trečioji maisto dalis liktų neišnaudota. Taigi, visuose panašuose atsitikimuose labai naudinga vartoti mineralinės trąšos, nes jomis mes galime įdėti į dirvą tiktai tų maisto dalių, kurių trūksta. Su gyvulių mėšlu to padaryti negalima, nes jei dirvoje truks tiktai fosforo rūkšties, tai su mėšlu turėsime įdėti azoto ir kalijo trąšos. Taigi, mineralinės trąšos naudinga vartoti ypač todel, kad: 1) joms į dirvą galime įdėti tiktai tų maisto dalių, kurių trūksta; 2) kad mineralinių trąšų vartojimas pigiau atsieina, negu mėšlo.

Kiekvienas ūkininkas turi taip sudaryti sėjamainą, kad mėšlo gautų tiktai tie augalai, kurie jo labiausiai reikalingi, būtent kaupamieji ir daržovės, o visiems kitiems augalams galima tręšti mineralinėmis trąšomis, kiekvieniems augalams duodant tokių, kokių labiausia reikalauja.

Azoto trąšos.

Azoto trąša — svarbiausia maistinė dalis augalams. Svarbiausia todel, kad iš azoto daros baltymai, o be baltymų augalas negali augti. Azoto augaluose būna labai nevienodai. Mažiausia savyje azoto turi uogos ir vaisiai: ant 10 tūkstančių svorio dalių turi ti 6 svorio dalis azoto. Daugiausia savyje azoto turi javų grūdai:

Azotą augalai gauna iš dirvos ir iš oro. Bet oro azotas ne visiems augalams yra prieinamas ir pirma jis turi pavirsti junginiu, tai yra amoniaku arba salietra ir tik tada jis gali būti augalų sunaudotas. Laisvuoju oro azotu gali naudoties tiktai tam tikra augalų grupė, būtent: ankštiniai ir dobiliniai augalai (plaštakiniai), kurie ant šaknų turi gumbelius. Tie augalai su tam tikrų bakterijų pagalba naudoja oro azotą. Todel po visų ankštinių ir dobilinių augalų žemė pagerėja, nes tokioje paprastai daugiau būna azoto.

Visi kiti augalai azoto trąšą gauna iš žemės. Azoto yra gyvulių mėšle, žaliosiose trąšose ir įvairiose mineralinėse trąšose, apie kurias čia bus kalbama. Nuo azoto trąšo augalai bujoja. Mūsų dirvos labai neturtingos azotu, todel šias trąšas gerai apmoka. Geriausia apmoka žinoma tada, jei azoto trąšos vartojama kartu su kitomis trąšomis.

Čilinė salietra.

Čilinė salietra—balta druska, turinti savyje ligi 15,5% azoto. Čilinę salietrą gauna iš Pietų Amerikos. Ten ji randama kai kuriose valstybėse, būtent: Peru, Bolivijoj ir Čili. Čilinė salietra randama negiliai, nes tik $^1/_2$—$^3/_4$ metro nuo žemes paviršiaus, po molio, smėlio ir akmenų sluoksniu. Pačios salietros sluoksniai būna ne stori, nes nuo $^1/_4$ ligi $1^1/_2$ metro storumo.

Čilinė salietra lengvai sugeria į save oro drėgnumą, todel laikyti ją reikia sausai. Čilinė salietra lengvai tirpsta vandeny ir todel ją lengvai augalai sunaudoja, kaipo maistą.

Salietrą dažniausia barsto sėjant javus, nes ankščiau išbarstyta gali susigerti su vandeniu į gilesnius dirvos sluoksnius ir tuo būdu gali būti augalams neprieinama. Išbarstytą salietrą įakėti nereikia, nes ji ir taip lengvai ištirpsta. Salietrą barstyti galima javus sėjant, arba ant sudygusių javų, kaipo paviršutinę trąšą. Barstyti reikia tada, kai augalai sausi. Be to, barstyti ją reikia tada, kai augalai krūmijasi, nes vėliau išbarščius augalai pradeda leisti naujus diegus ir todel nokimas javų gali pavėluoti.

Salietra geriausia tinka javams ir burokams Jeigu žieminiai javai iš pavasario blogai išrodo, tai išbarščius ant jų salietros, jie greit pasitaiso. Žinoma, ant žieminių javų barstyti čilines salietros apsimokės tik tada, jei po žiemai jie ne išgedo. Avižos taip pat gerai apmoka azoto trąšą, bet čilinė salietra joms bus per brangi ir todel avižoms geriau parinkti pigesnės azoto trąšos. Miežiams čilinė salietra ir apskritai visos azoto trąšos reikia vartoti atsargiai, nes nuo azoto miežiai greit išgula ir menką duoda grūdą. Trėšti azoto trąša miežiai geriau tinka pašarui ir maistui, nes daugiau savyje turi baltymų, bet netinka bravorams.

Pašariniams burokams salietrą barstyti geriausia paviršium, į kokius 2—3 kartus, aplink kiekvieną diegą po žiupsnelį. Jeigu dirva menka, tai $^1/_3$ dalį salietros galima išbarstyti burokus sėjant, o kitą dalį—į 2 kartu burokams jau sudygus.

Kiek salietros berti į vieną hektarą, sunku pasakyti, nes tai pareina nuo dirvos ir nuo to, kaip ji buvo įtręšta. Apskritai čilinės salietros beria nuo 96 ligi 192 kg. į vieną hektarą.

Sieros rūkšties amonis.

Dideliuose miestuose iš akmeninių anglių daro dujas, kuriomis paskui apšviečia miestų gatves,, o dažnai ir butuose būna tam tikros dujinės lempos. Taigi, akmeninę anglį kaitinant, iš jos išeina ne tik šviečiamosios dujos, bet ir azoto pavidale amonijako. Tą azotą paskui atatinkamai apdirbinėja ir vartoja dirvų trėšimai kaipo sieros rūkšties amonio trąšą.

Sieros rūkšties amonis savyje turi 20—21% azoto, taigi $^1/_3$ daugiau, negu čilinė salietra. Sieros rūkšties amonio azoto trąšą sugeria dirva, todel jį vanduo taip greit neišplauja į gilesnius dirvos sluoksnius, kaip čilinę salietrą. Sieros rūkšties amonis bakterijų, šilumos ir drėgnumo įtakoje virsta dirvoje salietros druskomis, taigi medžiagomis, kurios lengvai tirpsta vandenyje. Veikia jis ilgiau, negu čilinė salietra, nes jo kitimas dirvoje vyksta iš lėto.

Sieros rūkšties amonis yra rūkšti trąša ir todel rūkščioms ir šlapioms dirvoms netinka. Gerai jis veikia dirvose, kuriose yra kalkių (vopnos). Geriausia tinka ne labai kietoms dirvoms ir lengvesnėms, kuriose gerai vyksta bakterijų darbas. Išbarstyti galima 2 dieni prieš javų sėjimą ir pridengti akėjimu. Į vieną hektarą beria jo nuo 96 ligi 192 kg.

Norvegijos salietra.

Norint čilinės salietros ir nemaža buvo Pietų Amerikoj, bet kadangi ją pradėjo vežti iš ten į visus civilizuotus kraštus, tei jos ištekliai sparčiai pradėjo mažėti ir kilo pavojaus, kud greitu laiku šios taip brangios trąšos ištekliai visiškai išseks. Todel mokyti vyrai pradėjo galvoti, ar negalima kuriuo nors būdu perdirbti oro azotas, kurio gana daug yra ore, bet kuriuo didžiuma augalų, kaip jau žinome, negali naudotis. Pagaliau mokytų vyrų pastangos davė gerus vaisius, nes oro azotą pavyko paversti trąša, prieinama visiems augalams.

Oro azotą paverčia prieinamomis visiems augalams trąšomis su elektros pagalba. Tai yra gana painus darbas ir apsimoka tiktai ten, kur pigiai gaunama elektros jėga, pavyzdžiui: kur elektros gavimui galima naudoties krioklaiis (vandens kritimo jėga), arba kur vietoje turima užtenkamai pigios anglies. Dabar tokių pabrikų, kurios iš oro dirba trąšą, yra Norvegijoj, Lenkijoj ir Vokietijoj.

Viena panašių trąšų yra Norvegijos salietra. Tai yra balta druska, lengvai tirpstanti ir lengvai sugerianti iš oro drėgnumą. Norvegijos salietra turi savyje 12% azoto ir kalkių (vapnos). Kadangi ji lengvai tirpsta vandenyje, tai vartoti ją reikia javus sėjant arba jau sudygus—paviršiumi, kaip ir čilinę salietrą, nes kitaip vanduo ją išplautų į gilesnius dirvos sluoksnius ir tada augalų šaknys jos nepasiektų.

Azotniakas.

Azotniakas yra gaunamas iš oro azoto ir turi savyje 20—23% azoto trąšos, taigi daugiau, negu čilinė salietra. Azotniaką gamina Chorzove (Šlionske). Išbarstytas į dirvą azotniakas pareina eilę kitimų: išsyk randas kenksmingi augalams junginiai (nuodai) ir tik po to jis daros tinkamas augalams. Išbarstyti jį reikia 10—15 dienų prieš javų sėjimą, tai ligi tam laikui jis dirvoje suspėja persifermentuoti ir tada augalai jį gali sunaudoti. Anksčiau išbarstytas geriau veikia. Jei azotniako išbarstyti prieš pat javų sejimą, tai jis gali pakenkti jauniems diegams. Azotniakas veikia ilgiau, negu salietros. Jis tinka beveik visokioms dirvoms, išskyrus lengvas smėlines. Azotniaką išbarščius veikia gerai įakėti.

Paskutiniais laikais azotniakų gana pasekmingai vartoja žieminiams javams. Jei jis barstoma ant sudygusių augalų, tai barstyti reikia, kai augalai visiškai sausi. Azotniakas, ypatingai naudingai trąša avižoms ir bulvėms.

Reikia pastebėti, kad paskutiniais laikais į azotniaką vis daugiau kreipiama domės ir tai del tos priežasties, kad azotniake azoto trąša atsieina pigiausiai. Jei jis bus išbarstytas savo laiku, tai nėra ko bijotis, kad pakenks augalams. Reikėtų ir mūsų ūkininkams daugiau vartoti šios trąšos, nes mūsų dirvos azoto trąšos labai yra reikalingos, o visos kitos azoto trąšos yra brangios.

Dirvų trėšimui geriausia tinka šviežias azotniakas. Ilgesnį laiką pastovėjas azotniakas nustoja dalies azoto ir daros augalams kenksmingas, nes tada jame randas kenksmingų augalams junginių.

Amoninė salietra.

Kadangi ne visi moka vartoti azotniaką, tai iš jo daro lengvesnę vartojimui trąšą, būtent amoninę salietrą. Amoninė salietra turi savyje 35% azoto. Dalis amoninės salietros azoto veikia greit, kaip čilinė salietra, o dalis lėčiau, kaip sieros rūkšties amonis. Amoninė salietra taip pat lengvai į save sugeria drėgnumą, todel ją reikia laikyti sausoj vietoj.

Barstyti amoninė salietra galima javus sėjant, arba augalams sudygus—paviršiumi, kai augalai sausi. Vartoja ją taip pat, kaip čilinę salietrą. Amoninė salietra tinka visokioms dirvoms ir visiems augalams, išskyrus ankštinius ir dobilinius augalus, kuriems paprastai azoto trąšos neduodama.

Chorzovo salietra (Nitrofos).

Chorzovo salietra yra gaminama iš amoninės salietros ir fosforitų, ji savyje turi ligi 15,5% azoto ir ligi 9% fosforo. Chorzovo salietros azotas veikia greit, kaip ir amoninės salietros azotas, o fosforas veikia iš lėto, nes jis sunkiau tirpsta.

Chorzovo salietra vartojama, kaipo azotinė—fosforinė trąša. Galima ji vartoti žeminiams javams, nors mūsų dirvoms reiktų duoti superio arba tomamilčių. Be to, ši trąša tinka avižoms ir bulvėms. Išbarstyti reikia prieš javų sėją ir aparti arba gerai įakėti. Chorzovo salietra geriau tinka puresnėms dirvoms ir apskritai geriau įdirbtoms.

M. St.

(T. b.).

Šis tas apie pievas.

(Tąsa).

Kokių žolių sėti į pievas.

Jeigu mūsų pievose auga daugiausia piktžolės, tai tik todel, kad mes niekuomet nesėjame į mūsų pievas gerų saldžių žalių. Jeigu kada mūsų pievose ir auga geros žolės, tai jos jau seniai išsigime į išnyko, o jų vietą užėmė visokios piktžolės. Juk kiekvienam aišku, kad jei jį pūdymą nepasėti rugių, tai rugiai ir nesudigs. Tas pats ir su pievomis. Veltui laukti gerų pievoje žolių, jei tu žolių tenai nėra. Nes kiekvienas augalas išdygsta ne iš žemės, bet tiktai iš sėklos. Taigi, jei norime, kad mūsų pievose gera žolė augtų, tai turime užsėti mūsų pievas gerųjų žolių sėklomis.

Į dirvas paprastai sėjama vienas kuris augalas, arba dviejų augalų mišiniai. Tuo tarpu į pievas geriausia sėti daugelio žolių mišinius, nes tokie ilgiau išsilaiko. Pavyzdžiui, vienus dobilus laikome ilgiausia 2 metu. Jei į dobilus primaišome dar kitokiu žolių, tai mišinys gali duoti neblogas piūtis net 3 metus. Į pievas sėjame daugelio žolių mišinius, todel jie gerai išsilaiko 8—15 metų.

Bet dabar klausimas: kokių žolių sėti į pievas? Apskritai, į šį klausimą tiesioginai atsakyti yra sunku, nes tai pareina nuo įvairių aplinkybių. Pirmiausia, vienos pašarinės žolės mėgsta drėgnesne žemę, o kitos—sausesnę. Be to, vienos žalės labiau mėgsta molinę dirvą, kitos—smėlinę, trečios—durpinę (torpą). Todel taisant pievoms žolių mišinius, reikia atsižvelgti į visas šias aplinkybes. Geriausia būtų, kad apžiūrėtų pievą žinovas vietoje ir sustatytų atatinkamą žolių mišinį. Aš čia paduosiu keletą žolių mišinių įvairioms žemėms, skaitant į vieną dešimtinę.

1) Nelabai drėgnoms pievoms.

Raudonųjų dobilų (Trifolium pratense)	5 kg.
Švedinių dobilų (Trifolium hybridum)	7 kg.
Motiejukų (Phleum pratense)	8 kg.
Dirsės beginklės (Bromus enermis)	8 kg.
Avižos pievinės (Avena pratensis)	4 kg.
viso	32 kg.

Šis mišinys gali tarnauti 5—6 metus, o po to pieva reikia vėl atnaujinti.

2). Nelabai drėgnoms pievoms 12-15 metų.

Raudonų jų dobilų (Trifolium pratense)	$2^1/_2$ kg.
Švedinių dobilų (Trifolium hybridum)	3 kg.
Baltųjų dobilų (Trifolium repens)	$2^1/_2$ kg.
Motiejukų (Phleum pratense)	6 kg.
Dirsės beginklės (Bromus enermis).	$4^1/_2$ kg.

Avižos pievinės (Avena pratensis) 6 kg.
Avižos gelsvosios (Avena flavescens) . . . . . 2 kg.
Kamuolės (Dactylis glomerata) . 3 kg.
Miglės pievinės (Poa pratensis) . 2 kg.
„ kasdieninės (Poa trivialis) . 2 kg.
viso $33^1/_2$ kg.

3) Šlapioms pievoms.

Švedinių dobilų (Trifolium hybridum) . . . . . . 4 kg.
Baltųjų dobilų (Trifolium repens) 2 kg.
Eraičyno (Testuca pratensis) . 8 kg.
Kamuolės (Dactylis glomeratą) . $3^1/_4$ kg.
Motiejukų (Phleum pratense) . 8 kg.
Miglės pievinės (Poa pratensis) $1^1/_4$ kg.
Smilgų (Agrostis vulgaris) . $3^1/_2$ kg.
Kietavarpės (Cynosurus cristatus) 4 kg.
Ežiagulio (Lotus corniculatus) . 2 kg.
viso 36 kg.

4) Pievoms prie molio.

Italų raigraso (Lolium italicum) 2 kg.
Anglų „ (Lolium perenne) . 2 kg.
Miglės papr. (Poa trivialis) . 4 kg.
Motiejukų (Phleum pratense) . 4 kg.
Komuolės (Dactylis glomerata) 4 kg.
Lapuodegio (Alopecurus pratensis) 4 kg.
Eraičyno (Festuca pratensis) . 8 kg.
Raudonų jų dobilų . . . $2^1/_2$ kg.
Baltųjų „ . . . $1^1/_2$ kg.
Kietavarpės (Cynosurus cristatus) $2^1/_2$ kg.
viso $32^1/_2$ kg.

5) Riebioms smėlio pievoms.

Raudonųjų dobilų (Trifolium pratense) . . . . . $3^1/_2$ kg.
Baltųjų dobilų (Trifolium repens) $1^1/_4$ kg.
Švedinių „ (Trifolium hybridum) 6 kg.
Motiejukų (Phleum pratense) . 5 kg.
Kamuolės (Dactylis glomerata) 5 kg.
Prancūzų raigraso (Avena elatior) $3^1/_2$ kg.
Avižos pievinės (Avena pratensis) $2^1/_4$ kg.
Miglės pievinės (Poa pratensis) $2^1/_2$ kg.
„ kasdieninės (Poa trivialis) 1 kg.
Dirsės pievinės (Bromus pratensis) . . . . . . $2^1/_4$ kg.
viso $32^1/_4$ kg.

6) Durpinėms pievoms.

Baltųjų dobilų (Trifolium repens) 1 kg.
Švedinių „ (Trifolium hybridum) 6 kg.
Motiejukų (Phleum pratense) . 5 kg.
Kamuolės (Dactylis glomerata) $3^1/_2$ kg.
Prancūzų raigraso (Avena elatior) $3^1/_2$ kg.
Avižos pievinės (Avena pratensis) $3^1/_2$ kg.
Lapuodegio (Alopecurus pratensis) . . . . . . $3^1/_2$ kg.
Miglės pievinės (Poa pratensis) 1 kg.
„ kasdieninės (Poa trivialis) $2^1/_2$ kg.
Dirsės pievinės (Bromus pratensis) . . . . . $2^1/_2$ kg.
viso 32 kg.

Sėjant į pievas žolių mišinius reikia sėklas padalinti į dvi dali, būtent: lengvesniąsias pasėti skyrium nuo sunkesniųjų sėklų. Jei sumaišyti į krūvą visas lengvesniąsias ir sunkesniąsias sėklas, tai tada labai nelygiai pasisėtų ir iš tokių pievų naudos maža būtų.

Ūkio patarimai.

Paklausimas. 1) Turiu pieningą karvę, kuri neužtrūksta ligi pat veršiavimuisi. Ar ne pakenks karvei, jei ji bul melžiama ligi veršiavimuisi?

2) Kiškiai apgraužė vaisinius medelius ir dabar bijau, kad ne išdžiūtų. Gal kaip nors galima tokius medelius pataisyti.

3) Rudenyje nesuspėjau iškasti duobių ir dabar pavasaryje noriu pasodinti keliolika obelaičių. Gal geriau sodinimas medelių atidėti ligi rudens?

Ūkininko sūnus.

Atsakymas. 1) Norint karvė ir duoda pieno ligi veršiavimuisi, bet vis delto geriau padarysite ją užtraukinę kelias savaites prieš veršiavimąsi. Užtraukinti reikia iš lėto, kas kartas vis rečiau melžiant, nes perdaug steigiai yra negera.

2) Jei kiškiai apgraužė medelius, tai jie gali išdžiūti. Jei žievė aplink visą medelį apgraužta, tai medelis, žinoma išdžius. Išgelbėti tokius medelius jau sunku. Apriškite sveikuosius medelius šiaudais, tai kiškiai neapgraužˑ.

3) Juo anksčiau iškasama vaisiniams medeliams duobės, juo geriau. Bet galite ir pavasarį iškasę duobes sodinti medeliams, tiktai tada reikės į duobes duoti geresnės žemės, ypač jei sodo žemė nekokia.

Paklausimas. Arklį šeriu neblogai, duodu geros siečkos ir šieno, bet jis nenori ėsti ir tiktai stena. Kas tai būtų per priežastis ir ar negalima būtų kaip nors išgydyti.

P. Morkus.

Atsakymas. Greičiausia, kad arklio viduriai blogai virškina. Duokite arkliui alaeso pigulką (45 gr.), kad išvalyti vidurius. Jei tai nieko nepadės, tuomet kreipkitės į artimiausią veterinorių.

Paklausimas. Mūsų krašto ūkininkai norėtų gauti linų „dolgunec“ sėklai. Ar negalima būtų gauti per Ūkio Draugiją?

Juozas Šatas.

Atsakymas. Teiravomės visur ir nepavyko sužinoti, kur galima gauti tų linų sėklai. Kaip sužinosime—pranešime Tamstai laišku arba per laikraštį.

Paklausimas. Pas mus sodžiai smarkiai pradėjo eiti į kolionijos ir tik viena bėda su trobėsių pernešimu, nes kaip pradedi ardyti, tai žiūrėk—ir subiro. Kadangi miškas brangus ir ūkininkams ne prieinamas, tai mes nutarėme susidėti ir nusipirkti mašinas pūstakams daryti. Bet tiktai bijomės, kad tokiuose namuose gal nebus galima gyventi, nes sako, kad jie šalti ir drėgni. Prašau patarimo.

A. A—nas.

Atsakymas. Jeigu tokie namai bus gerai pastatyti, tai gali būti gana sveiki. Plytos turi būti gerai padarytos, geriausia su 3 izolizciniais kanalais. Jei plytoje tik vienas izoliacinių kanalų rėdas, tai tokios netinka ne tik gyvenamosioms troboms, bet ir tvartams, nes iš tokių plytų pastatytos trobos būna drėgnos ir šaltos.

Iš smėlio ir cemento plytų trobos turi būti statomos ant akmeninių pamatų ir po siena, jau ant žemės paviršiaus, turi būti duota gera izoliacija iš dvilinko, bent 3 kartus išsimaluoto popierio.

Apskritai, jei iš smėlio ir cemento plytų namai gerai pastatyti, tai jie visai galimi gyventi.

Sveikatos kampelis.

Arbata, kava, kakao.

Visame pasauly yra paplitęs *aromatinių gėrimų* vartojimas: arbatos, kavos ir kakao. Pasižiūrėkime, ar visuomet juos vartoti sveika.

Iš visų trijų gėrimų daugiausia geriama arbatos. Auginama ji daugiausia Kinuose. Nekalbant apie įvairias *suklastotas arbatos rūšis*, kurių reiktų vengti, ir pačios natūralios arbatos esama keliolikos rūšių. Pakaks, jei visas tas rūšis padalinsime dviem didelėm grupėm: *juodosios ir žaliosios arbatos*. Skiriasi jos tarp savęs tik pagaminimo būdais. Juodoji arbata džiovinama aukštoje temperatūroje ir todel mažiau turi savyje aromatinių dalių. Žalioji gi arbata pirmiausia paduodama garų veikimui ir paskui jau džiovinama žemesnėje temperatūroje—tuo būdu neleidžiama išgaruoti aromatinėms dalims. Todel *juodoji arbata paprastai yra švelnesnė, lengvesnė; žalioji arbata labiau erzina nervus*.

Be aromatinių dalių arbatoje yra ir nuodai, *teina*. Teinos nuošimtis arbatoje yra palyginamai labai mažas, todel *arbata yra malonus, gaivinantis, gardus ir padedąs virškinti valgius gėrimas*.

Pas nervuotus asmenis arbata dažnai sukelia nemigą, prislėgtą ūpą, blogą savyjautą. Tokie asmenys turi susilaikyti nuo arbatos. Bet ir sveikieji turi vartoti ją su saiku, ypač *nereikia gerti smarkios arbatos*. Galvos skaudėjimas, širdies plakimas, nemigas, virškinimo organų nervų suirimas — pareina nuo per didelio arbatos vartojimo. Daug naudos arbata atneša limpatingiems ir nutukusiems asmenims, o taipogi riebaus ir miltuoto maisto mėgėjams. Arbatos ir kavos vartojimas galėtų pakeisti taip žalingą alkoholio vartojimą, nes jos irgi šildo organizmą, kas ypač svarbu rudenį ir žiemą. Taigi arbatinių steigimas būtų vienas geriausių būdų kovai su alkoholizmu.

Labai paplitęs taip pat yra kavos vartojimas. Auginama ji šiltose šalyse. Ji galima prilyginti prie arbatos. Be aromatinių dalių kava turi savyje irgi augalinių nuodų, *kofeina*. Kofeina yra plačiai vartojama gydymo praktikoje Kava veikia labiausia širdį ir nugaros smegenis, *sulaiko pertankų širdies plakimą, pagreitina kraujo tekėjimą, palengvina maisto virškinimą*. Su saiku vartojama kava gali tiktai teigiamai veikti sveikatą, tuo tarpu kai vartojama perdideliame kiekyje ar smarki gali sveikatai pakenkti. Ypač nervuotiems, jautriems ir ligotiems asmenims kavos patariama visai nevartoti.

Pati kava nemaistinga, bet pridėjus cukraus ir pieno tampa tada gan maistingu dalyku.

Pigumo delei vietoj kavos dažnai vartojama *cikorija*. Del tos pat priežasties dažnai, ypač vaikams, duoda degintų rugių, gilių ir pigų „kavą“. Aišku, kad jie kavos savybių neturi, nes trūksta jiems kofeinos. Susideda jie daugiausia iš karčių ir aromatinių dalykų, kurie padeda virškinti, o kadangi jų maistingumas yra labai abejotinas, tai ar negeriau paduoti vaikams miežinės ar avižinės sriubos ar—geriausia—st klinę pieno.

Kakao medis auga šiltose šalyse. Kakao be kitų maistingų, bet sunkiai virškinamų dalių, turi panašų į teiną ir kofeiną junginį — *teobrominą*. Perkama rinkoje kakao turi vidutiniškai 1,3% teobrominos, 8% baltimų, 25% riebalų, ir 10% angliavandenių.

Kakao negalima vartoti esant kietiems viduriams, bet įvairiose pilvo ir žarnų ligose kakao yra svarbiausiu ligonių maistu.

Iš kakao daro *šokoladą*, pridedami cukraus ir įvairių šaknų. Kakao nustoja tada savo kartumo ir tampa labiau maistinga. Šokolado sudetis: apie 0,5% teobrominos, 45% baltinių, 15% riebalų ir 64% cukraus. Šokoladas gerai virškinamas gėrimas.

P. Kunavičius.

Kainos Vilniuje.

Javai.

Rugiai už 100 kg.	. 31 auks.	80 sk.
Miežiai „ „ „	. 31 „	20 „
Avižos „ „ „	. 30 „	—

Produktai.

Jautiena už 1 kg. .	—2.20 skat.
Veršiena „ „ .	—2.30 „
Aviena „ „ .	—2,00 „
Kiauliena „ „	. 2.50 - 3.20 „
Lašinių papr. „ „	. 3 80—4.20 „
Riebalai (Šmalcas)	. 3.60—4.80 „
Sviestas nesūd. „ „	. 8.50—10 00 „
„ sūdytas „ „	. 6.00—7.50 „
Cukrus kąsn. „ „	. 185—1.90 „
Cukrus sm. „ „	. —1.60 „
Baltoji druska „ „	. — 35 „
Javų kava „ „	. 2.00 — 2.50 „
Grietinės 1 litr.	. 2.00—3.50 „
Kiaušinių dešimts	. 2.00—2.80 „
Žibalo 1 litr.	. — 60 „
Muilo skalb. už 1 kg	. 1.50—2.40 „
Žvakės „ „	. 1.80 — 2 50 „

Įvairenybės.

Brangieji mineralai.

Tokiais mineralais yra auksas, sidabras, platina, deimantas. *Auksą* randa žemėse trimis pavidalais: a) smulkučiais grūdeliais sunėštuose kai kurių upių smėliuose; b) gijomis, kur jis yra sumišęs su kvarcu (mūsų laukų akmenyse yra daug kvarco), ir c) tvirtai suaugusiais sluoksniais prie kai kurių uolų.

Aukso eksploatacija (gavimas) auksinuose smiltynuose nėra sunkus darbas, bet pelnas ne per didžiausias. Aukso grūdelius iš smėlio išrenkama plovimo būdu. Bet daug aukso pasilieka smėlyje. Auksas, randamas gijose, daugiau duoda pelno, bet jo exsploatacija yra sunki, ypač jei gija giliai įeina į uolą. Tuomet tokios uolos tenka skaldyti. Paskiau dar reikia mokėti atskirti auksas nuo kvarco. Taip pat sunki, bet dar pelningesnė yra exsploatacija aukso, randama sluoksniais uolose, bet sumišusio su uolos medžiagomis. Auksui atskirti nuo priemaišų vartojama mechaniški ir chemiški būdai. Pirmiausiai smulkiai suskaldo auksingos uolos gabalus, paskui juos piauja įvairiomis rūkštimis ir tokiu būdu gaunama gryną — auksą. Įdomu, kad daugiausia aukso surasta bemaž žmonių negyvenamose šalyse: šaltose Sibiro, Alaksos ir Kanados šalyse ir Kalifornijos, Pietinės Afrikos ir Australijos tyrlaukiuose. Gausios aukso kasyklos priviliojo į tas vietas daug žmonių, kuriems teko statyti ištisi miestai su įvairiais fabrikais ir geležinkeliais. Naujai atvykusieji į tyrlaukius žmonės pavertė tas šalis puikiais sodais derlingais laukais. Taip atsitiko su Amerikos Kalifonija, su Australija, su burų Transvaliumi Pietų Afrikoje.

Daugiausia aukso gaunama Pietų Afrikoje, nes 313,000 kilogramų per metus; paskui eina Amerikos Junktinės Valstybės, kur kasmet gaunama apie 100,000 kilogramų; Australijoje iškasama aukso 45.000 kilo, o Rusijoje 35 tūkstančiai.

Sidabras yra randamas žemėse arba gryname stovyje, arba sumaišytas su siera, chloru, bromu ir kitais mineralais. Jo produkcija (gamyba) nėra taip sunki, kaip aukso, bet už tai sidabras yra žymiai pigesnis už auksą. Daugiausia sidabro iškasama Meksikoje ir Jungtinėse Valstybėse. Tos abidvi šalys gauna du trečdaliu viso sidabro, gaunamo visame pasaulyje.

Platina, kuri skaitoma trigubai ir net keturgubai brangsnė už auksą, yra retai kur užeinama. Ją randa žemėse mažais grūdeliais, su geležies ir kitų brangių metalų priemaišomis. Platina dar sunkiau atskirti nuo priemaišų kaip auksas. Svarbiausia platinos ypatybė, kad ji visai nekitėja. Už tat ji yra brnagiausias metalas. Daugiausia platinos gaunama Rusijoje.

Deimentą randa arba grūdeliais arba krištolais auksinguose žvirgždynuose. Auksingą žvirgždyną plauja vandenyje, atskirdami nuo jo žemės priemaištas, paskui paberia tuo tikslu įrenktoje lygioje ir kietoje vietoje ir ješko ten deimantų. Taip pat randa deimantų mėlyname kvarce. Deimentingą kvarcą su dinamito pagalba skaldo į gabalėlius, kurie paskui iš tų gabalėlių lengvai jau skiria deimantus. Daimentų daugiausia gauna Pietų Afrikoje, devynius kartus daugiau, kaip Brazilijoje, kuri deimantų atžvilgiu užima antą vietą po Afrikos.

Šalia deimantų eina dar antrų tarpe „brangiųjų akmenų“ prekyba. Pas mus juos vadina *žemčiūgais*. žemčiūgais vadinasi įvairios atmainos, arba pavidalai, labai kieto ir peršviečiamo (skaidraus) mineralo, vadinamo bendru *korindono* vardu. Mėlynos spalvos žemčiūgas vadinama safiru, raudonos — rubinu, žalios — emerodu, (izumrudu), geltonos — topazu. Žemčiūgai randama granitų uolose, daugiausia Kinų ir Tibeto šalyse.

Žemčiūgų kainos kai kada pralenkia daimantus.

V. Z.

Vabzdžiai giesmininkai.

Tokiais vabzdžiais yra svirpliai, šokliai ir skėriai (šarančа). Japonijoje tivabzdžiai yra labai mėgstami, ypatingae aukiėjami ir mokomi dainuoti. Išmokyti vabzdžiai gana brangiai parduodami. Teikančios saulės šalyje išmokytus gražiai dainuoti vabzdžius laiko namuose, tam tikruose narveliuose, nelyginant pas mus kanarėles, arba papugas. Europiečio ausiai tų vabzdžių daina neteikia malonumo. Bet taip yra ne visur. Pavyzdžiui Italijoje, Florencijos mieste, vasaros metu, išėjęs gražią naktį pasivaikščioti plačiomis alėjomis, dažnai išvysi berniūkarba mergytę su mažučiuku narveliu, kuriame yra uždarytas svirplys. Vaikai tokį narvelį pakabina kur nors ant medžio šakos ir paskui džiaugiasi ir juokiasi iš svirplio dainos.

KORESPONDENCIJOS.

Linkmenys, Švenčionių apsk.

Kaž koks Jaunikaitis rašydamas 4 nr. „Vilniaus Rytojaus" apie Linkmenų miestelį tarp kitko paliete vietinį Šv. Kazimiero D—jos skyrių, prikišdamas jam neveiklumą. Anot jo, „del piktų liežuvių ir paskalų beveik visai nustojo veikęs". Bet čia p. Jaunikaitis prasilenkė su tiesa, arba matyt nič nieko nežino apie mūsų skyrių ir jo veikimą. Dar nėra metų, kaip gyvuoja Linkmenų skyrius ir kaip tik rodė savo veiklumą. Gerai žino p. J., jog gaudavom tik 3 egz. lietuviškų laikraščių, o dabar net 60 egz. Šią vasarą skyrius surengė 4 vakarėlius, 1 net Kaltinėnuose, didelę jaunimo gegužinę Sekminėse Stegalėnų miškan, arba vėl knygynėlį padidino dvigubai (iš centro gavo 104 knygas, o dabar turi 213 knygų). Tai to p. Jaunikaitis neskaito darbu. Ir gi nėra taip tamsus mūsų jaunimas, kaip Jaunikaitis mano. Visos beveik apylinkės jaunimas susispietęs prie vietinio skyriaus, o jų tarpe nemokančių rašyti yra vos 6% (skaityt knygas moka), visai analfabetų 1/2%. Susirinkimai buvo šaukiami ir turėdavo pasisekimų, bet nereikia mest kaltė valdybai ir laikyt jos apsileidusia, jei storasta uždraudžia šaukt susirinkimą. Taigi patariame p. Jaunikaičiui rašyti tik gerai ištyrus.

Retkis Šlamonas.

Linkmenys, Švenčionių apskr.

Būdamas prieš kelis metus mūsų parapijoje kun. Breiva rūpinosi kaip galėdamas liaudies švietimu. Jo rūpesniu buvo pastatyti „Liaudies Namai". Parapijiečiai suprasdami tokių namų reikšmę, nesigailėjo aukų, davė kiek galėdami. Be parapijiečių prisidėjo savo pinigais patsai kun. Breiva ir lietuvių visuomenė. Namai buvo šiaip taip užbaigti. Juose įrengta scena. Kun. Breiva parsikvietė iš Vilniaus tapytoją, kuris pagamino kelioliką gražių ir brangių dekoracijų. Nuo to laiko visi lietuvių vakarai ir šiaip viešieji susirinkimai būdavo tuose namuose. Bet kun. Breivai išvykus iš Linkmenų, namai liko apleisti. Naujai paskirtas klebonas netik neužbaigė namų, bet juos visai apleido. „Liaudies Namai" dabar atrodo lyg po karo. Langų nėra (stiklai išimti ir rodos įdėti klebonijon) sniegas ir lietus pūdo grindis ir žinoma, žiemos metu nė vaidinti, nė susirinkti negalima. Dekoracijos dingo. Žmonės, kurie dėjo pinigus namų statymui, tuo labai pasipiktinę.

K. G.

Keižiai, Rimšės vals.

Keižiuose gyvena lietuviai, yra keli namai rusų ir vienas namas žydų. Mūsų sodžiuje, išskyrus kelis rusus ne čia gimusius, visi moka gražiai lietuviškai kalbėti. Rusai tarp savęs kalba rusiškai, lietuviai lietuviškai, žydai žydiškai. Atrodo, kad pas mus viskas tvarkoje, viskas kuo gražiausiai.

Liūdna, bet yra kitaip. Yra keli lietuvių namai, kurie niekina savo kalbą ir švebeldžioja, ypač su vaikais, neva tai lenkiškai. Tiesa, tikras lenkas nenorėtų klausyti tokios lenkiškos kalbos. Jie ir jų vaikai labai juokingai kalba lenkiškai. Pavyzdžiui: „Mama nasza krowa przyprowadziła geltonego veršuka", arba „Patrzaj želia margas pies siedzi na pagaliuke". „Czy ty dziecko zjeu kaszę". Kalbant neva lenkiškai (ištikruju kažin kaip pavadint tokia kalbą?) kaip vaikai, taip tėvai dar juokingiau iškraipo žodžius. Klausant tokios kalbos net neramu darosi.

Ypač atkaklus (upartas) pas mus yra vienas palskuotojas, kuris kad ir stenėdamas, bet vistik švebeldžioja. Panašios yra kai kurios ir motynos. nors ir lenkiškai tik šiek tiek pramokusios ir jau su vaikais vien tik lenkiškai kalba ir augina savo vaikus nei šiokiais, nei tokiais. Jų vaikai dabar panašiai lyg būtų kokie atsiskyrėliai. Nors visas žodžius (išskyrus rusų ir žydų namus) tarp savęs kalba lietuviškai, ir noris jie moka gerai lietuviškai kalbėti, bet susieję tarp savęs švebeldžioja svetima kalba, kurios patys gerai nesupranta. (Patrz p zez langą. Žaba šoka).

Keižiuose už akių visi jokiasi iš tokių naujovių.

Laikas jau ir mums susiprasti, kitaip tai joksis iš mūsų visas svietas.

K. G.

Šumas-Krokšlys, Dubičių par.

Mūsų sodžiuje jau 3 metai veikia „Ryto" lietuvių mokykla. Kasmet mokytojauna po du mok. Šiemet darbščiausiai mokina mokytojos p. M. Šimanskaitė ir p. J. Trainavičiūtė. Vaikučių lanko 50, po naujų metų tikimės, kad bus vakariniai kursai, nes jaunimas norėtų ir šio to pramokti, nes ir jis kasdien žengia pirmyn. Pirma gaudavome vos 4 egz. „Kelio" ir 2 „J. D." o dabar gauname 12 egz. „Vilniaus Rytojaus" ir 2 „J. D." manau dar daugiau prisirašys. Mergaites myli gražiai lietuviškai padainuoti.

R.

Petravas, Daugeliškio vals.

Šiemet mūsų sodžius tapo padalintas į vienesėdžius. Dauguma gyventojų su tuo sutiko ir nebuvo ginčų, išskyrus tik vieną ūkininką, kuris, norėdamas gauti geriausią vietą, kaip tyčia pakliūvo į blogiausią. Delto, kad jis turėdamas daugiau žemės už visus kitus norėjo nuskriausti savo kaimynus. Bet ūkininkai nujautę tą dalyką, neprisileido.

Savasis.

Darželiai, Marcinkonių vals.

Ilgus metus turėjome savo lietuviškąją mokyklą, kurioje iš eilės mokė net 3 mokytojos. Visomis buvome patenkinti, nes visos švietė ir lavino netik mūsų mažus vaikus, bet nesigailėjo jėgų ruošdamos vakarinius kursus, kuriuose galėjo pramokti skaityti ir rašyti ir suaugusieji. Bet šiemet nežinia del kokios priežasties, mūsų mokytojas iki šiol nepatvirtinamas ir delto vargsta vaikai be mokyklos ir dovanai leidžia laiką. Vienok visi esame pasiryžę reikalauti tik „Ryto" lietuviškos mokyklos ir tik tokion leisime savo vaikus. Tat su nekantrumu laukiame mokyklos.

Laikraščius mūsų sodžius mėgsta skaityti, nes pareina 10 egzempliorių „Vilniaus Rytojaus".

Darželietis.

Krasnavas, Suvalkų apskr.

Prieš porą metų pas mus buvo valsčiaus rinkimai. Valsčius grynai lietuviškas ir todel viršaitį (vaitą) išsirinko lietuvį. Bet vaitu liko Rekuć (Rėkutis) lenkų kandidatas. Bet šis „ištikimas" žmogus dabar atsidūrė kalėjime už pinigų eikvojimą. Prieš Rėkutį vaitavo prisiųstas žmogus, tai tas ir su sekretorium nuvažiavo, kur nekurenta. Šiame valsčiuje nėra nė vienos lietuviškos mokyklos. Paliūnuos žmonės įsitaisė mokyklai namus, bet nesusilaukia mokytojo. Kodel? — nežinome. Yra ir keletas Šv. Kazimiero skyrių. Šie tai jau laukte laukia prelegentų su paskaitomis.

Dzūkas.

Valkinykų padangė.

Mūsų visuomenė rūpinasi, kaip galėdama, mūsų vaikučių švietimu, steigia mums ūkio ratelius, padeda jaunimui ruošti vakarėlius, rengia jam paskaitas per šv. Kazimiero draugijos skyrius. Tik ne visi tos lietuvių visuomenės nariai sąžiningai atlieka savo pareigas. Štai kad ir mūsų apylinkės lietuviai mokytojai visai nesirūpina švietimo reikalais. Mokytojos tik laukia šventadienio ir antradienio, kad greičiau nubėgti į Valkinykus paflirtuoti su karininkais ir pačto valdininkais, o mokytojai — su karininkų švagerkomis. Pereitais metais lapkričio 11 d. Valkinykų kareivinėse buvo šokiai. Į tuos šokius, kaip musės prie medaus, subėgo mokytojos p. *A. Kvietinytė*, p. *A. Keršienė* ir mokytojas p. *S. Jankauskas*. P. Kvietinytė ir p. Keršienė Valkinykuose *gėdinasi lietuvio vardo* ir *kalbasi ne lietuviškai, o lenkų tarpe — tikros lenkės*. Mes ne kartą pagalvojame: Ko jie čia trankosi pas mus? Ar ne geriau nueiti ten, kur širdis traukia? Akys nematytų — širdis neskaudėtų!

Sodietis.

Trumpos žinios.

— Rygoje apsirgo vienas žmogus Sibiro maru. Jis dirbo vienoje skerdykloje, į kurią buvo atvežtų iš Rusijos gyvulių.

— Mes esame pranešę apie baisią nelaimę ištikusią 160 žvejų Plipuso ežere. Dabar atėjo žinių, kad žvėjai priplaukė Estijos krantus ir visi išsigelbėjo.

— Nevos upė labai patvino. Daugelis Leningrado (Petrapilio) namų apsemti. Tokis potvynis buvo tik prieš 100 metų.

— Iš Vokietijos šią vasarą Cepelinas žada skristi aplink žemę.

— Dabar rengiamasi iš naujo derėtis su Vokietija del skolų. Amerikos komisija į tas derybas žada atvykti sausio pabaigoje.

— Amerikoje siaučia gripas. Ši liga persimetė ir į Meksiką.

— Dar 1928 m. kroatai susipyko su serbais ir net buvo kalbama apie Pietų Slavijos iširimą. Dabar kroatai pasisiūlė bendrai sudaryti naują ministerių kabinetą.

— Žinomas milijonierius Fordas žada automobilių gamybą žymiai praplėsti. Tam reikalui reikalinga bus apie 30.000 darbininkų. Pasklydus šiai žiniai viena diena pasisiūlė net 22.000 darb. Reikia pažymėti, kad Fordas labai rūpinasi savo įstaigų darbininkų gerbuviu.

— Vokietijoje ir Italijoj iškrito labai daug sniego. Vokietijoje daug medžių nuo sunkumo nulūžę. Italijos šiaurėje sniego prikrito nuo 1 ligi 2 metrų gilumo.

— Anglijos karalių Jurgį V gydytojai pataria išvežti į Rivierą, pietų Europon, kur klimatas patogesnis ir todel karalius greičiau galįs pasveikti.

— Paskutinėmis dienomis Prancūzijoj ir Ispanijoj prasidėjo dideli šalčiai, kurių niekuomet tose šalyse nebuvo. Šalčiai siekia 22°R.

— Rumunija iš niekur nėra gavusi pakvietimo prisidėti prie taikos sutarties, kurią Rusija yra pasiulusi Lenkijai ir Lietuvai. Reikia pastebėti, kad Rumunija nebaigusi dar ginčo su Rusija del Besarabijos; Rumunija—Lenkijos sąjungininkė.

— Japonija rengiasi pareikalauti iš Kinijos (Kitajaus) pasiaiškinimų del Mandžurijos prisiiungimo. Mandžurija kurį laiką buvo atskilusi nuo Kinijos ir joje įsigalėjo Japonija. Šiai, matomai, nepatinka Kinijos stiprėjimas.

— Dabar gaunama patirti, kad prie naminio karo Afganistane yra pridėjusios rankeles Rusija ir Anglija. Rusija rėmusi karalių Amanulą, Anglija—sukilėlius.

— Nežinia kelintą jau kartą atvyksta Varšuvon Vokietijos atstovas Hermes tęsti derybas su lenkais del prekybos sutarties, Spaudos pranešimu toms deryboms galo dar nesimato.

— Azerbeidžane (Tarybų Rusijos respublika) laikraščiai pradėta leisti lotynų abėcėle; prieš tai juos spausdino arabų raidėmis. Azerbeidžane gyvena daugiausiai totoriai muzulmonai.

— Rygoje sudegė įdidelis kalošų fabrikas „Kvadrat". Nuostoliai siekia apie 40.000 dol., daug darbininkų nustojo darbo. Fabrikas galės pradėti veikti vos po pusmečio.

— Į Rygą Lukasiewicz'iaus vieton būsiąs paskirtas Lenkijos pasiuntiniu Arciszewski's.

— Čekų laikraščiai nurodo į Vengriją, kaipo į tokią valstybę, kuri stropiai ruošiasi prie karo. Nuo paskutinio karo, pasak čekų spaudos, Vengrijoje užsiliko daug karo medžiagos. Toji medžiaga yra paslėpta saugioje vietoje ir iki šiol nesunaikinta; be to vengrai kontrabandos keliu tos medžiagos skaičių sumaniai dar padidino.

— Anglijoje kas savaitė pasirodo apie 200 naujų knygų. Bet gi Anglijos visuomenė nusiskundžia neturinti kas skaityti.

— Amerikos karo orlaivis „Question Mark" išbuvo ore 140 valandų be pertraukos.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Naujas Latvijos atstovas Lietuvai.

„Rygos Balsas" praneša, kad šiomis dienomis naujai paskirtas Latvijos atstovas Lietuvai p. R. Liepinš išvyksiąs Kaunan, kur įteiksiąs Lietuvos valstybės prezidentui savo paskyrimo raštus (kredencijalus).

Kartu bus atšauktas pagarsėjęs Genevos gastrolėse dabartinis Latvijos užsienių reikalų ministeris Balodis, kuris iki šiol vis dar tebesiskaitė Latvijos pasiuntiniu Lietuvoje.

Latvių avijacijos karininkų vizitas Kaune.

Pereitą antradienį, kaip praneša Lietuvos spauda, atvyko į Kauną trys Latvių karo avijacijos karininkai. Jie išbuvo Kaune dvi dienas ir per tą laiką susipažino arčiau su naujais Lietuvos armijos karo aeroplanais.

Lietuvos valstybės biudžetas.

Lietuvos ministerių kabinetas po ilgų svarstymų priėmė 1929 metams valstybės biudžetą, kuris siekia 260 milijonų litų. Šis biudžetas, palyginus su pereitų metų biudžetu yra 22 milijonais litų mažesnis, nes 1928 m. biudžetas siekė 282 milijonų litų. Tuo būdu Lietuvoje šiemet mokesniai bus dar sumažinti, o kartu sumažės ir išlaidos. Šį biudžetą valstybės prezidentas jau patvirtino.

Ir Lietuvoje veikia ligonių kasa.

Nuo pernai metų rudens pradėjo veikti Lietuvoje vadinamoji Ligonių Kasa, kurioje šiuo metu darbuojasi virš 100 gydytojų. Spaudos pranešimu Ligonių Kasa jau turinti daugiau milijono litų apyvartos.

Tautinio jaunimo organizacija sparčiai plečiasi.

Įsikūrusi prieš metus tautinio Lietuvos jaunimo organizacija „Jaunoji Lietuva", šiuo laiku turi apie 200 skyrių su virš 5000 narių. Ši jaunutė organizacija padėjusi savo pamatan tautinius Lietuvos idealus randa didžiausio pritarimo visame krašte. Beto jinai leidžia periodinį mėnesinį žurnalą „Jaunoji Karta"

Senųjų varpininkų sukaktuvės.

Pereitų metų pabaigoj minėjo savo 35 metų gydytojavimo sukaktuves du žymūs pirmieji varpininkai: buvęs Lietuvos prezidentas dr. K. Grinius ir Lietuvos seimo pirmininkas dr. J. Slaugaitis ir beto d-ras J. Šliupas. Ta proga „Lietuvos Žinios" įdėjo abiejų varpininkų gyvenimo ir veikimo aprašymus. Abudu jubiliatai darbavosi Lietuvos atgimime drauge su d-ru Kudirka.

Geriausia kova su girtavimu.

Spauda praneša, kad Kaune yra nepatenkintų keliosdešimts... degtinės krautuvininkų ir restoranų savininkų, kurie šiemet negavo teisės atidaryti savo „įstaigų". Mat Lietuvoje kas metai degtinės krautuvininkai ir restoranų savininkai norėdami gauti patentą kitiems metams, turį pristatyti policijos liūdymą, kad niekuo nenusižengė. Tokius liūdymus gavo tik 4 asmens Kaune ir tuo būdu tiek pat bus restoranų. Įdomi statistika. 1923 m. Kaune buvo 114 restoranų, 1927 m. 17, o šiemet 4.

Apie tą klausimą Vilniuje, minėjome užpereitame numeryje.

Iš kauno Paryžiun raita.

Šio mėn. 4 d. Paryžiun atjojo raita Kauno miesto gyventoja Silvija Kuchler. Ji išjojo iš Kauno rugsėjo mėn. 25 dieną.

VIETOS KRONIKA.

„Vilniaus Rytojaus“ Redakcija ir Administracija

nuoširdžiai dėkoja visiems lietuviams, sveikinusiems su Kalėdų Šventėmis ir Naujais Metais.

Iš Laik. Vilniaus Liet. Komiteto.

Naujas Laikinojo Vilniaus Lietuvių Komiteto prezidijumas priėmimo valandomis pasiskirstė šitaip: Pirmadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 1 priima pirmininkas, antradieniais nuo 12 iki 1—vicepirmininkas, trečiadieniais ir ketvirtadieniais nuo 1 iki 2 sekretorius ir iždininkas penktadieniais nuo 12 iki 1. Šeštadieniais ir sekmadieniais komiteto raštinė uždaryta.

Mokslo valandų sumažinimas vidurinėse mokyklose.

Lenkijos švietimo ministerio parėdymu nuo vasario mėn. 2 d. visose vidurinėse mokyklose (gimnazijose) mokslo valandų skaičius bus sumažintas iki 30 valandų savaitėje. Tuo būdu kasdieną bus ne 6 val., kaip ligi šiol buvo kaikuriose klasėse, bet 5. Pamokos ilgumas bus 40 minučių (iki šiol buvo 45).

Teismo tardytojų skaičius Vilniaus krašte.

Teisingumo ministerijos įsakymu Vilniaus krašte bus 29 teismo tardytojai (sędzia śledczy). Tame skaičiuje 13 bus Vilniuje, likusieji provincijoje: Braslavėj, Disnoj, Glubokuose, Eišiškėj, Juraciškėj, Krivičiuose. Landvarave, Lydoj, Lyntupėj, Molodečne, Ašmenoje, Opsoj, Pastavuose, Švenčionyse, Vileikoj ir Vologine.

Lietuvių Mokslo Draugijos valdybos posėdis.

Mus prašo pranešti, kad rytoj, t. yra sekmadienį 4 val. po pietų Lietuvių Mokslo Draugijos bute šaukiamas valdybos narių posėdis. Dienotvarkėje yra svarbių Draugiją liečiančių klausimų, todel visi nariai prašomi atvykti.

Karo valdininkų paskyrimas karininkais.

Vilniaus Miesto Storosta praneša, kad visi buvę karo valdininkai gali gauti karininkų laipsnius, Karo ministerijos parėdymu, privalą iki 1929 m. sausio 31 d. pristatyti į PKU asmeniškus dokumentus. Nepadavę iki tol dokumentų, bus išbraukti iš kandidatų sąrašo ir priskirti prie eilinių.

Lietuvių kalbos lektoratas Vilniaus universitete.

Teko atsižinoti iš tikrų šaltinių, kad galutinai Vilniaus universitete įvestas lietuvių kalbos lektoratas ir lektoriumi pakviestas kun. d ras Vincas Zajančkauskas, Vytauto Didžiojo Gimnazijos lietuvių kalbos profesorius. Lietuvių kalbos lektoratas paskaitų suskirstyme figuruoja jau kelinti metai, bet tik popieryje, nes, kaip aiškinosi Humanitarinių mokslų fokultetas, švietimo ministerija iki šiol nebuvo paskyrusi tam dalykui lėšų.

Lietuvių kalbos lektoratas Vilniaus universitete toli gražu nepatenkina šio krašto lietuvių visuomenės, nes pastatymo lietuvių kalbos šaly vokiečių, italų ir kitų kalbų čia, Vilniuje, yra lituanicos mokslui per maža. Reikia manyti, kad neužilgo iš lektorato išsivystis lietuvių kalbos katedra, kurią senai jau buvo laikas įsteigti.

Prancūzai nepamiršta apsilankyti demarkacijos linijoj.

Prieš keletą dienų Vilniuje viešėjo prancūzų dienraštininkas Paul Bersoni, kuris apžiūrėjęs demarkacinę liniją pro Rikontus nuvyko Nepriklausomon Lietuvon. Reikia pažymėti, kad prancūzų laikraštininkai apsilankę Vilniuje ir sugrįžę į Prancūziją dažnai prirašo ten visokių niekų apie Lietuvos - Lenkijos santykius.

Negali išsikapstyti.

Jau nuo senai Vilniaus magistratas laužo sau galvą kokiu būdu sulikviduoti (aiškiau pasakius: atiduoti) prieškarinę miesto paskolą, kuri buvo gauta iš anglų. Mat anglai neatjausdami sunkios piniginės Vilniaus magistrato padėties, prispyrė reikalaudami grąžinti paskolą. Tuo klausimu dažnai tai miesto galva, tai jo pavaduotojas vežinėja Varšuvon, konferuoja, derasi, tariasi, bet paskola, kaip stovėjo vietoje, taip ir tebestovi. O kiek jau priskolinta po karo, vienas Dievas težino.

Neapseina be šposų.

Kalėdų metu Vilniuje viešėjo atvykęs iš N. Lietuvos prof. M Biržiška. Kaip visuomet, taip ir dabar, neapsėjo be kokio nors gerbiamojo svečio adresu paškvilio. Štai „Słowo“ šių metų 6 Nr. įsidėjo žinutę, būk plečkaitininkai suruošę jam gatvėje (nepasakyta kokioj), demonstraciją ir prof. turėjęs net pasislėpti 15 Nr. namų vartuose. Tai eilinis „Słowo“ prasimanymas. Teko sužinoti, kad tuo susirūpino vietinė policija ir daro tardymą.

Lietuvių Studentų Sąjungos susirinkimas.

Šio mėnesio 13 d., 16 val. sąjungos bute (Daminikonų 12) įvyks eilinis Vilniaus lietuvių Studentų Sąjungos narių susirinkimas. Tarp kitų dalykų programoje yra stud. Karoso referatas: „Moteriškės rolė gyvenime“.

Lietuvių Studentų Koncertas.

Teko patirti, kad Lietuvių Studentų Sąjungos valdyba ruošia didelį koncertą, kuris įvyks šio mėn. 20 d. sekmadienį. Programą paduosime kitame numeryje.

Naujas „Sprawy Narodowościowe“ Nr.

Šiomis dienomis gavome naują lenkų leidžiamą žurnalą „Sprawy Narodowościowe“ Nr. 5, kuris, kaip žinome, skiriamas tautinėms mažumoms tirti Lenkijoje. Be straipsnių, šis laikraštis veda plačią tautinių mažumų gyvenimo Lenkijoje kroniką. Kronikoje yra ir lietuvių gyvenimo skyrius, kuriame šiuo žygiu daugiausia kalbama apie d ro Alseikos straipsnį „Vilniaus klausimu“, kurį, kaip atsimename, lenkų spauda pasitiko su didžiausiu pasitenkinimu. Nemažiau smulkiau nagrinėja jį ir šis laikraštis, primindamas d-ro Alseikos laiškus Amerikon (didelio netakto ir išsišokimo reiškinys) ir prieina išvadą, kad autoriaus mintys „vertos susidomėjimo“ (Aišku!). Toliau rašoma apie klerikalų „kovą“ su demokratais, kur graibstomasi, lyg aklas kelio ieškodamas, kaip pavyzdžiui, „Zycie Ludu“ pavadinimas „radykalne pismo“. O jau priėjus mokyklų klausimą, išaiškina jį savaip. Vertas dar paminėti ir „trijų komiteto raportas“ del lietuvių mokyklų uždarymo, kuris suredaguotas taip vienašališkai, kad mūsų nuomone, Lietuvių Švietimo Draugijos tuo klausimu būtinai turėtų oficijaliai padaryti savo pastabas, nes uždarytų mokyklų klausimas dar nėra užbaigtas.

Del šio laikraščio bendrai reikia pasakyti, kad jis leidžiamas toli gražu, ne moksliniams tiksiams, bet savo propagandai.

Padėka.

Reiškiame širdingą padėkos žodį režisieriui p. A, Krutuliui, Daugeliškio klebonui kun. J. Kuzminskui ir valsčiaus viršaičiui p. A. Adomavičiui, padėjusiems mums surengti viešą lietuvišką vakarą Daugelišky, kur 1928 m. gruodžio mem. 30 d. buvo vaidinama mūsų tautinė drama „Aušros Sūnūs“.

Vakaro Rengėjai.

Laiškas Redakcijai.

G. R.

Plečkaitininkų organe „Pirmyn“ 1 Nr. 1929 m. sausio 1 d. tūlas šmeižikas „su pilietiška drąsa“, vienok pasislėpęs po slapyvarde X. Y„ niekšiškiausiu būdu mane apšmeižė. Negalėdamas formaliai patraukti atsakomybėn straipsnio autoriaus, traukiu teisman minėto organo redaktorių.

Su pagarba
K. Stašys,
Laikin. Vilniaus Liet. Komit. Pirmininkas.

Vilnius, 1929—I—8 d.

Redakcijos atsakymai.

Juozui ir Bijūnėliui. Tamstų korespondencijų, kuriose aprašyti negražūs Strygailiškio ir Varnų jaunimo darbai, nedėsime. Jie pamatę savo darbus, aprašytus laikraštyje, dar daugiau galės iškirsti panašių „šposų“: kitiems ir tokia „garbė“ brangintina. Taigi pamokime į juos ranka: pavaikščios stačiagalva, pamatys, kad niekas nesistebia, ir... liausis.

Ūsui. Labai liūdna, kad tame sodžiuje atsiranda skundikų ir išgamų, bet korespondencijos dėti del tam tikrų priežasčių negalime, nors ir labai norėtumėm ją sunaudoti.

Ksaverui Vanageliui. Širdingai Tamstai ačiū už eilutės, bet jas gavome per vėlai ir Kalėdų numery sunaudoti negalėjome.

M. Grigui. Tamstos prašymą patenkiname ir siunčiame Tamstos vardu 2 „Vilniaus Rytojaus“ egzempliorius.

Dūmui. „Vilniaus Rytojų“ nuo naujų metų į Ameriką siunčiame.

„Ryto“ Draugijos Vasiūnų skyriui. 86 auksinai gauta. Ačiū.

Visiems kitiems korespondentams. Atsakysime kitame numeryje.

VYTAUTO DIDŽIOJO GIMNAZIJOJE

žiemos stojamieji egzaminai,

išimtinai leidus Kuratorijai, įvyks 1929 m. sausio mėn. 25 d. į I—VII kl. Norintieji stoti gimnazijon privalo paduoti prašymus ligi sausio 20 d.; prie prašymų turi pridėti gimimo metrikus (būtinai) ir kitų mokyklų pažymėjimus (jeigu turi).

PASTABA. Į I kl. priimami vaikai nuo $9\frac{1}{2}$ ligi 12 metų, į II kl. nuo $10\frac{1}{2}$ ligi 13 m. ir t.t.

Esant kandidatams truputį vyresniems, negu čia nurodyta, Pedagogų Taryba savo nuožiūra turi teisės priimti juos gimnazijon. DIREKCIJA.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH“ Spaustuvė, Totorių g. 6.